

**РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ІВЕНТ-ІНДУСТРІЙ, КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА
МУЗЕЄЗНАВСТВА**

Дипломна робота на здобуття
освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр»
на тему:

**НАРОДНА РЕГІОНАЛЬНА КУЛЬТУРНА ПРАКТИКА ГУЦУЛЬЩИНИ В
ПАРАДИГМАХ СЬОГОДЕННЯ**

Виконала: **Лілія Лучинська** –
здобувачка вищої освіти 4 курсу,
Галузь знань – 02 «Культура і мистецтво»
спеціальності 028 – Менеджмент
соціокультурної діяльності
Науковий керівник: старший викладач
Колосюк О. А.
Консультант
кандидат педагогічних наук, професор,
професор кафедри івент-індустрій,
культурології та музеєзнавства
Виткалов В.Г.

Рецензент:

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I. НАРОДНА РЕГІОНАЛЬНА КУЛЬТУРНА ПРАКТИКА ЯК ПРЕДМЕТ НАУКОВОЇ РЕФЛЕКСІЇ	13
1.1. Теоретико-методологічний аналіз понять «регіональна культурна практика» та «народна культура».....	13
1.2. Історіографія народних регіональних практик Гуцульщини	21
Висновки до розділу I	33
РОЗДІЛ II. РЕГІОНАЛЬНА ГУЦУЛЬСЬКА СПАДЩИНА В КОНТЕКСТІ СЬОГОДЕННЯ	36
2.1. Потенціал Гуцульщини і форми його презентації в сучасних умовах	36
2.2. Культурні характеристики художніх колективів, звичаїв та обрядів.	44
Висновки до розділу II	56
РОЗДІЛ III. РЕГІОНАЛЬНА ГУЦУЛЬСЬКА СПАДЩИНА В СИСТЕМІ ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ	58
3.1. Туристична сфера в умовах трансформаційних змін та війни	58
3.2. Сучасні PR технології в туристичній сфері.....	63
Висновки до розділу III	67
ВИСНОВКИ	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ	73

ВСТУП

Актуальність дослідження народної регіональної культурної практики Гуцульщини в сучасних умовах обумовлена кількома важливими аспектами. Насамперед, глобалізаційні процеси, що відбуваються в світі, спричиняють уніфікацію культурних проявів, що призводить до поступового зникнення унікальних регіональних культурних традицій. В умовах, коли сучасні інформаційні технології з легкістю стирають межі між культурами, важливо зберегти та підтримати автентичні культурні прояви, які становлять основу національної ідентичності та культурного розмаїття. Гуцульщина, як регіон з багатою історичною та культурною спадщиною, є яскравим прикладом такого культурного феномену. Народні практики, традиції, звичаї та обряди, що збереглися на цій території, мають не лише наукову, але й практичну значимість для сучасного суспільства. Збереження та популяризація гуцульської культури сприяє формуванню національної свідомості, зміцненню соціальної згуртованості та сприяє розвитку туризму, що є важливим чинником економічного розвитку регіону. У сучасних умовах, коли Україна переживає складні соціально-політичні процеси та знаходиться під впливом зовнішніх загроз, зокрема війни, дослідження та збереження культурної спадщини набуває особливої ваги. Культурна ідентичність є одним із ключових факторів, що сприяють консолідації нації, підвищенню патріотичних настроїв та зміцненню морального духу населення. Вивчення гуцульської культурної практики дозволяє не лише зберегти унікальні культурні надбання, але й забезпечити їх передачу наступним поколінням. Крім того, дослідження народних культурних практик Гуцульщини в контексті сьогодення має важливе значення для розвитку сучасної культурної політики України. Результати таких досліджень можуть бути використані для формування ефективних стратегій збереження та популяризації національної культурної спадщини, а також для

розробки програм культурно-освітньої діяльності, спрямованих на підвищення обізнаності населення про власну історико-культурну спадщину.

Отже, дослідження народної регіональної культурної практики Гуцульщини є надзвичайно актуальним у контексті сучасних глобалізаційних процесів, соціально-політичних викликів та потреби у збереженні національної ідентичності. Це дослідження сприятиме не лише науковому осмисленню унікальних культурних явищ, але й забезпечить практичні інструменти для їх збереження, популяризації та інтеграції у сучасне суспільне життя України.

Метою дослідження є всебічний аналіз та осмислення народної регіональної культурної практики Гуцульщини в умовах сучасного розвитку соціокультурної діяльності. **Об'єктом дослідження** є народна регіональна культурна практика Гуцульщини, яка включає в себе традиційні звичаї, обряди, фольклор, ремесла та інші культурні прояви, характерні для цього етнографічного регіону. **Предметом дослідження** є особливості формування, збереження та сучасної інтерпретації народної регіональної культурної практики Гуцульщини, її роль у розвитку культурного туризму та значення для національної ідентичності України. **Завдання дослідження:**

1. Визначити основні концептуальні підходи та теоретичні основи, які лежать в основі вивчення регіональних культурних практик та народної культури.

2. Дослідити історію вивчення гуцульської культури, проаналізувати праці ключових дослідників та визначити основні етапи розвитку наукових підходів до вивчення цього феномену.

3. Вивчити сучасні форми презентації гуцульської спадщини, її культурні характеристики, діяльність художніх колективів, звичаї та обряди, а також визначити напрями розвитку та збереження цієї культурної спадщини.

4. Дослідити вплив сучасних трансформаційних змін та війни на туристичну сферу Гуцульщини, оцінити використання сучасних PR технологій

для популяризації регіону та визначити перспективи розвитку туристичної індустрії на основі гуцульської культурної спадщини.

Методологія цього дослідження включає комплекс методів, які дозволяють глибоко та всебічно вивчити народну регіональну культурну практику Гуцульщини в умовах сучасного суспільства. Застосування цих методів забезпечує структурованість і цілісність наукового підходу, дозволяючи досягти визначених цілей та вирішити поставлені завдання. *Метод аналізу* дозволяє розчленувати досліджуване явище на складові частини для детального вивчення кожного елементу. Аналіз використовується для розгляду окремих аспектів гуцульської культури, таких як звичаї, обряди, фольклор, ремесла тощо. *Метод синтезу*, у свою чергу, дозволяє об'єднати отримані знання про окремі елементи в єдину цілісну картину, що сприяє розумінню загальної сутності та специфіки народної культури Гуцульщини. *Метод порівняння* використовується для виявлення подібностей та відмінностей між різними культурними явищами. У цьому дослідженні порівняння здійснюється між гуцульською культурою та культурами інших регіонів України, а також між історичними та сучасними формами прояву гуцульських традицій. Це дозволяє виявити унікальні риси та особливості гуцульської культури. *Метод індукції* передбачає узагальнення на основі окремих фактів і спостережень, що дозволяє робити висновки про загальні закономірності. У дослідженні індукція використовується для формування загальних висновків про розвиток та трансформацію гуцульської культури на основі аналізу конкретних прикладів. *Метод дедукції*, навпаки, дозволяє робити конкретні висновки на основі загальних теорій і принципів, що використовується для перевірки гіпотез та теоретичних положень у контексті гуцульської культури. Історичний метод дозволяє простежити розвиток гуцульської культури у хронологічному контексті, аналізуючи її еволюцію та зміну під впливом різних історичних подій та соціально-економічних умов. Цей метод включає вивчення історичних джерел, документів, літератури та інших матеріалів, що дозволяє

реконструювати історичний розвиток гуцульської культурної практики. *Описовий метод* спрямований на детальне та точне відтворення культурних явищ та процесів. У цьому дослідженні описовий метод використовується для документування та опису народних звичаїв, обрядів, фольклору, ремесел та інших аспектів гуцульської культури, що дозволяє створити повну картину їхнього сучасного стану. *Метод узагальнення* дозволяє зібрати та об'єднати інформацію з різних джерел для формування цілісного уявлення про досліджуване явище. У цьому дослідженні узагальнення використовується для інтеграції отриманих даних про різні аспекти гуцульської культури, що дозволяє робити комплексні висновки та рекомендації щодо її збереження та популяризації. Застосування цих методів у комплексі забезпечує всебічне та системне вивчення народної регіональної культурної практики Гуцульщини, дозволяючи досягти мети дослідження та вирішити завдання.

Історіографія дослідження народної регіональної культурної практики Гуцульщини є багатогранною та включає роботи як українських, так і зарубіжних дослідників, що охоплюють різні аспекти культурної спадщини, фольклору, ремесел, звичаїв та обрядів цього унікального регіону. Виткалов С. В. у статті "Сучасна регіональна культурна практика крізь призму художньої фотографії" [4] досліджує роль фотографії у збереженні та популяризації культурної спадщини Гуцульщини. Це дослідження акцентує увагу на візуальному мистецтві як засобі документування та промоції традиційних культурних практик. Перцева В. А., Остапенко О. С. у роботі "Соціально-культурний простір народної культури" [32] аналізують просторові аспекти народної культури, що включають взаємодію соціальних та культурних компонентів у формуванні національної ідентичності. Дослідження спрямоване на розуміння ролі культурних практик у соціальному розвитку. Кордон М. В. у праці "Ядро духовності" [21] розглядає фундаментальні аспекти духовного життя та їх вплив на народну культуру. Дослідження висвітлює значення культурної спадщини для формування духовних цінностей та національної

свідомості. Копніцький М. у статті "Словацький фольклор і народна культура в умовах навчання учнів із соціально незахищених верств населення у словацьких школах" [20] аналізує вплив народної культури на освітній процес, що є важливим для розуміння методів інтеграції культурної спадщини в сучасну освіту. Ці праці та інші дослідження, зазначені у списку, складають основу для глибокого вивчення народної регіональної культурної практики Гуцульщини, надаючи різноплановий підхід до аналізу, збереження та популяризації цієї унікальної культурної спадщини.

Джерельна база дослідження народної регіональної культурної практики Гуцульщини є різноманітною і комплексною, включаючи нормативні акти, новини, офіційні документи, статті та інші матеріали, що надають інформацію про сучасний стан, розвиток та збереження культурної спадщини цього регіону. Нормативні акти, зокрема Закон України "Про охорону культурної спадщини", встановлюють правові засади для захисту культурних цінностей, що є важливими для збереження гуцульської культурної спадщини. Постанови Кабінету Міністрів України регулюють питання фінансування, управління та розвитку культурних проєктів, зокрема тих, що стосуються регіональної культури та туризму. Сучасні новини та публікації є важливими джерелами інформації про поточні події та ініціативи, що сприяють збереженню та популяризації гуцульської культури. Наприклад, сайт міста Івано-Франківська 0342.ua регулярно публікує новини про культурні заходи та фестивалі, такі як I Гуцульський карнавал у Яремчі, які інтегрують місцеві традиції у сучасне життя регіону. Суспільне та Укрінформ висвітлюють відкриття інтерактивного музею косівської кераміки, що демонструє нові підходи до збереження культурної спадщини за допомогою сучасних технологій. ШоТам публікує новини про запуск онлайн-галереї про митців Гуцульщини, що сприяє популяризації місцевого мистецтва та залученню аудиторії до культурної спадщини регіону.

Додаткові джерела, такі як Дзеркало Коломиї та офіційний сайт музею просто неба у Пирогові, надають важливу інформацію про традиції, звичаї та вірування гуцулів. Ці ресурси допомагають розкрити матеріальні та нематеріальні аспекти культури, що є невід'ємною частиною життя місцевого населення. Наукові конференції та збірники матеріалів також відіграють важливу роль у дослідженні гуцульської культурної практики. Матеріали конференції "Гуцульщина – XXI сторіччя: проблеми та перспективи збереження гірської природи та етнічної культури" висвітлюють проблеми та перспективи збереження гуцульської культури в умовах глобалізації. Тези доповідей на конференції "Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави" присвячені питанням соціально-культурного простору народної культури, що є важливим для розуміння сучасних викликів та можливостей у сфері культури. Онлайн-ресурси, такі як Living by Art, надають доступ до інформації про сучасний стан мистецтва в регіоні. Онлайн-галерея про митців Гуцульщини сприяє популяризації гуцульського мистецтва та залученню широкої аудиторії. Kyivstar Business Hub публікує статті про розвиток туризму під час війни, розповідаючи про те, як галузь виживає та готується до відновлення, що є важливим для розуміння сучасних викликів та можливостей розвитку туристичної інфраструктури в Гуцульщині. Веб-сайти культурних та туристичних організацій, такі як Національний академічний гуцульський ансамбль пісні і танцю «Гуцулія» та офіційний сайт Яремчанської міської ради, надають інформацію про їхню діяльність, репертуар та внесок у збереження гуцульської музичної та танцювальної традицій. Ці ресурси висвітлюють місцеві ініціативи та проекти, спрямовані на підтримку та розвиток культурної спадщини. Офіційні документи та звіти, як наприклад "OECD. Culture and Local Development: Background Document", аналізують вплив культури на місцевий розвиток, підкреслюючи роль культурної спадщини як інструменту для економічного зростання та соціальної згуртованості.

Таким чином, джерельна база народної регіональної культурної практики Гуцульщини є різноманітною та комплексною, включаючи нормативні акти, новини, наукові конференції, онлайн-ресурси та офіційні документи. Це дозволяє всебічно дослідити народну регіональну культурну практику Гуцульщини та її роль у сучасному суспільстві.

Теоретичне значення дослідження народної регіональної культурної практики Гуцульщини полягає в систематизації та поглибленні знань про культурну спадщину цього унікального етнографічного регіону. Дослідження сприяє розвитку теоретичних основ у галузі культурології, етнографії та соціальної антропології, що дозволяє краще розуміти взаємозв'язок між регіональними культурними практиками та національною ідентичністю. Розробка та використання методологічних підходів, таких як аналіз, синтез, порівняння, індукція та дедукція, сприяє формуванню нових теоретичних концепцій щодо збереження та популяризації народної культури. Вивчення історіографії та сучасних проявів гуцульської культури дозволяє розширити знання про її розвиток, трансформацію та вплив на сучасне суспільство.

Практичне значення дослідження проявляється в можливості застосування його результатів у різних сферах суспільного життя. Результати дослідження можуть бути використані для розробки та реалізації програм збереження культурної спадщини на національному та регіональному рівнях. Це включає створення нових музейних експозицій, проведення культурних заходів, фестивалів та майстер-класів, спрямованих на популяризацію гуцульської культури. Практичне значення також полягає у використанні його результатів у сфері туризму. Інформація про гуцульську культурну спадщину може бути інтегрована в туристичні маршрути та програми, що сприятиме розвитку культурного та етнографічного туризму в регіоні. Використання сучасних PR технологій для промоції гуцульської культури допоможе залучити більше туристів та сприятиме економічному розвитку Гуцульщини. Дослідження також має важливе значення для освітньої сфери. Результати

можуть бути використані у навчальних програмах закладів освіти для підвищення обізнаності учнів та студентів про народну культуру та історію свого регіону. Це сприятиме формуванню національної свідомості та патріотизму серед молоді. Результати дослідження можуть бути корисними для місцевих громад та органів влади у формуванні політики збереження та розвитку культурної спадщини. Вони можуть бути використані для розробки стратегій сталого розвитку, що враховують культурні та історичні особливості регіону.

Апробація наукового пошуку здійснювалася у різних формах, зокрема під час здобуття вищої освіти на спеціальності 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності» в РДГУ на практичних заняттях із професійно-орієнтованих дисциплін, а також на наукових конференціях різних рівнів:

- **Лучинська Л.А.** – здобувачка ОС «Бакалавр» спец. 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності», РДГУ – PR-технології в сучасній культурній практиці: специфіка впровадження на регіональному рівні: *Звітна наук. конф.. професорсько-викладацького складу, студентів, аспірантів та магістрантів РДГУ. За 2023 р: програма. Рівне: РДГУ, 2024. С. 104 [113 с.]*.

- **Лучинська Л.А.** – здобувачка ОС «Бакалавр» спец. 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності», РДГУ – Гуцульщина як специфічний соціально-культурний регіон у структурі збереження національних ознак: зміни управлінських підходів до його популяризації: *VII всеукр. наук.-практич. конф. «Формування сучасної парадигми менеджмент-освіти у соціокультурній сфері»*: м. Київ, 20-21.03.2024 р. Київ : КНУКіМ, 2024. С. 6 [8 с.]

- **Лучинська Л.А.** – здобувачка ОС «Бакалавр» спец. 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності», РДГУ – Специфічний етнокультурний регіон – Гуцульщина: досвід впровадження нових управлінських технологій. Львів: Львівська НАМ, 2023. С. 17 [21 с.]

- **Лучинська Л.А.** – здобувачка ОС «Бакалавр» спец. 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності», РДГУ – Народна культурна практика Гуцульщини

в парадигмах сьогодення: *Молоді музикознавці: XXIII між нар. наук.-практ. конф.*, м. Київ, 29-31 берез., 2024 р.: Програма. Київ : КМAM ім. Р.М.Глієра, 2024. С. 11 [17 с.].

- **Лучинська Л.А.** – здобувачка ОС «Бакалавр» спец. 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності» РДГУ – Гуцульщина як оригінальна етнолокація: особливості культурного життя окремих народностей: Культурологічні дослідження та культурні практики у репрезентації молодих науковців: науковий круглий стіл, м. Київ, 18.04.2024 р. Київ : НаУ «КМА» – Інститут культурології НАМ України, 2024. С. 5 [8 с.].

- **Лучинська Л.А.** – здобувачка ОС «Бакалавр» спеціальності «Менеджмент соціокультурної діяльності» РДГУ – Народна регіональна культурна практика Гуцульщина у просторі сьогодення: *Феномен культури постглобалізму: контекст військових конфліктів: IV міжнар наук.-практ. конф.*, 22.11.2023 р., Маріуполь-Київ. Київ, 2023. С. 29 [42 с.].

- **Лучинська Л.А.** – здобувачка ОС «Бакалавр» спец. 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності» РДГУ – Гуцульщина як специфічний соціально-демографічний регіон у структурі збереження національних ознак: досвід сьогодення: III всеукр. наук. конф. «Філософія культурно-мистецької освіти», 28 берез. 2024 р.: програма. Київ : КНУКіМ, 2024. С. 14 [20 с.].

- **Лучинська Л.А.** – здобувачка ОС «Бакалавр» спец. 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності» РДГУ – Етнокультурний регіон у системі між культурної взаємодії: сучасний досвід Гуцульщини: *Полілог культур: освітній, філологічний, культурологічний аспекти: між нар. наук.-практ. конф.*, м. Чернігів, 18-19 квіт., 2024 р.: програма. Чернігів, 2024. С. 8 [12 с.].

Фрагменти бакалаврського дослідження опубліковано у:

Лучинська Л.А. – здобувачка ОС «Бакалавр» спец. 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності», РДГУ – Туристична сфера в умовах трансформаційних змін та війни: *II міжнар. музейний форум «Сучасний*

музейний простір і виклики сьогодення»: зб. матеріалів і статей. Ужгород, 2024. С. [с.]. надіслано до друку.

- **Лучинська Л.А.** – здобувачка ОС «Бакалавр» спец. 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності», РДГУ – Потенціал Гуцульщини і форми його презентації у сучасних умовах: *Актуальні питання культурології: альм. наук. т-ва «Афіна»*. Вип. 23. Рівне : РДГУ, 2024. С. [с.] (подано до друку).

Структура роботи: бакалаврська складається із вступу, трьох розділів та підрозділів, списку використаних джерел та літератури, введено 55 позицій літератури та джерел, робота має об'єм у 79 сторінок, з них основного тексту – 67.

У вступі розглянуто актуальність теми, визначено мету та завдання, предмет та об'єкт дослідження, його наукову новизну і практичну значимість, методологію наукового пошуку та структуру дослідження.

В Основній частині, що складається з трьох розділів, розглянуто зміст наукового пошуку та узагальнено його результати.

У Висновках підведено загальні підсумки стосовно проведеного дослідження.

РОЗДІЛ І. НАРОДНА РЕГІОНАЛЬНА КУЛЬТУРНА ПРАКТИКА ЯК ПРЕДМЕТ НАУКОВОЇ РЕФЛЕКСІЇ.

1.1. Теоретико-методологічний аналіз понять «регіональна культурна практика» та «народна культура».

У сучасному суспільстві першочерговим завданням є розв'язання конфліктів, що виникають унаслідок співіснування різних етнічних груп, сприяння розвитку національних культур, збагаченню соціокультурного ландшафту та утвердженню свободи особистості. Етнонаціональна політика держав має ґрунтуватися на цінностях, притаманних національним культурам, які виступають як об'єднуючою силою для нації, так і відмінними рисами етносів, одночасно втілюючи національне і загальнолюдське, а також регіональне і локальне.

Досягнення розв'язання цих конфліктів практичними заходами потребує узгодження національних і більш широких цивілізаційних цінностей. Етнокультурна освіта відіграє ключову роль у цьому процесі, оскільки дає можливість особистості засвоїти норми і цінності своєї національної культури, а також соціальну, культурну та історичну спадщину своєї країни, виховуючи почуття приналежності та шанобливого ставлення до своєї Батьківщини. Завдяки етнокультурній освіті внутрішній світ людини стає рушійною силою розвитку її духовності, формує її вчинки, ціннісні орієнтири, громадянську позицію, слугує основою її життєдіяльності та суспільної активності [53].

На думку автора, якщо поєднати необхідність вирішення конфліктів, що виникають на ґрунті етнічного розмаїття, зі значенням регіональних культурних практик, стає очевидним, що сприяння глибшому розумінню регіональних культурних практик є одним із необхідних кроків для досягнення суспільної злагоди. Подібно до того, як етнокультурна освіта виховує почуття приналежності та поваги до своєї батьківщини, регіональні культурні практики сприяють збереженню та поціновуванню різноманітних культурних традицій всередині нації. Процес культурної глобалізації, що триває, призвів до

уніфікації способу життя людей і міських громад, що призводить до поступового зникнення унікальних і яскравих регіональних культур. Ця тенденція ознаменувалася появою гомогенної глобальної культури, що незмінно супроводжується втратою культурного розмаїття. Тим не менш у суспільстві поступово зростає усвідомлення місцевої ідентичності та регіональної спадщини, що дедалі більше протистоїть тенденції культурної уніфікації в глобальному масштабі. Варто відзначити, що таке пробудження сприяє зсуву глобальної культури в бік більшого розмаїття, відходячи від домінуючої раніше тенденції гомогенізації. Як наслідок, зростає консенсус щодо важливості збереження історичної та культурної спадщини кожної національності. Відродження інтересу до місцевих і регіональних культур спонукає людей більше цінувати свою спадщину і традиції, заохочуючи цілеспрямовані зусилля, спрямовані на збереження і вивчення унікальних культурних особливостей своїх регіонів, які виражаються у регіональних культурних практиках [51].

Із метою конкретизації меж дослідження звернемось до дефініції поняття «регіональна культурна практика». Зарубіжні науковці Я. Лі та Ф. Сахарі у власних наукових працях зазначають, що регіональні культурні практики охоплюють унікальні форми культурного самовираження, що розвинулися в межах певних географічних регіонів з плином часу. Сформована місцевим природним середовищем і під впливом історичних традицій, регіональна культура відповідно включає особливий і тривалий аспект людської цивілізації. Регіональні культурні практики охоплюють екологічні, фольклорні, традиційні та звичаєві елементи, характерні для певного регіону [52].

Дещо ширший підхід можемо зустріти у Організації економічного співробітництва та розвитку (OECD). Фахівці Організації зазначають, що регіональні культурні практики виступають інструментом сприяння місцевому розвитку, забезпечуючи внутрішню цінність через збагачення індивідуального досвіду та сприяння рефлексії й участі в громадах. Крім того, коли культурні

практики поширюються на інші сфери, такі як охорона здоров'я та освіта, вони приносять інструментальні вигоди, зокрема запобігають відмові від навчання, покращують стан здоров'я, підвищують стійкість у пошуках роботи та сприяють більш інклюзивному економічному зростанню. Таким чином, регіональні культурні практики охоплюють як внутрішні, так і інструментальні цінності, відіграючи життєво важливу роль у формуванні соціального, економічного та індивідуального добробуту на місцевому рівні [54].

На думку представника рівненської наукової спільноти С. В. Виткалова, регіональні культурні та мистецькі практики є самобутнім і яскравим аспектом національної культурної спадщини, оскільки вони породжують різноманітні унікальні форми художньої творчості та самовираження на місцевому рівні. Як наслідок регіональна культура відіграє важливу роль у ширшому контексті національної культури України, вносячи свій внесок у її різноманітний і барвистий спектр традицій. Таким чином, помітним аспектом сучасного стану республіки є зростаюча увага до регіональних досліджень. Незважаючи на те, що ці дослідження демонструють значне розмаїття з точки зору їхніх наукових вимірів та підходів до вивчення конкретних явищ чи постатей, вони незмінно підкреслюють щире прагнення місцевих дослідників вивчати всі аспекти, притаманні культурним практикам у їхніх регіонах.

У цьому сенсі дослідження слугують цінним джерелом для глибшого вивчення культурного ландшафту України у XXI столітті [4]. У межах цього дослідження вважаємо доцільним запропонувати і власну дефініцію, згідно з якою регіональні культурні практики охоплюють унікальні форми культурного самовираження, що розвинулися в певних географічних регіонах з плином часу. Сформована місцевим природним середовищем та під впливом історичних традицій, регіональна культура, відповідно, включає в себе особливий і тривалий аспект людської цивілізації. На думку автора, регіональні культурні практики, у такому розумінні, охоплюють, фольклорні, традиційні та звичаєві елементи, характерні для певного регіону. Доволі дискусійними у науковій

спільноті є і підходи до визначення поняття «народна культура». У Великій українській енциклопедії вказано, що під народною культурою слід розуміти культуру, створену народними масами [23].

На думку представників харківської наукової школи В. А. Перцевої та О. С. Остапенко, народна культура – це всеохоплююче поняття, яке охоплює різні культурні шари від найдавніших часів до сьогодення і не має чітких меж. Її найважливішою характеристикою є здатність функціонувати як колективний та індивідуальний самоідентифікатор, розмежовуючи «своїх» і «чужих». Формування та функціонування цього феномену пов'язане насамперед із відчуттям приналежності до певної спільноти. Проявами народної культури є самоідентифікація зі своєю спільнотою, дотримання народних традицій у моральних стереотипах віруваннях, дотримання культурних норм, залучення до певних форм дозвілля та аматорських мистецьких практик [32].

М. В. Кордон зазначав, що народна та фольклорна творчість лежать в основі української культури загалом, слугуючи фундаментом, що підтримував українську культурну ідентичність у критичні періоди бездержавності. Саме народні культурні джерела та форми культурного самовираження забезпечили стійкість і запобігли занепаду української культури. Попри це справедливим буде твердження й про те, що історична нерозвиненість української нації через відсутність державності також наклала значний відбиток на українську культуру, яка характеризується непропорційно великим «простонародним» прошарком. Цей аспект, безперечно, не можна розглядати як позитивне явище [21].

Більш концептуалізовану точку зору пропонує М. Копніцький, згідно з якою народну культуру слід розглядати як накопичені знання та розуміння специфічної поведінки, як матеріальної, так і нематеріальної, які передаються між людьми та успадковуються з покоління в покоління. Розуміння народної культури еволюціонувало з часом разом зі зміною поглядів на поняття «народ». Історично в етнографії термін «народ» стосувався переважно сільського

населення, яке до середини XX століття складалося переважно з фермерів і ремісників. Втім часи змінились і вже сьогодні народна культура характеризується як традиційна культура певної частини населення, що передує сучасності. Як випливає з назви, народна культура походить від самого народу і підтримується ним у різних її проявах. Багатство і розмаїття народної культури формується під впливом різних чинників, зокрема історичних подій, географічної фрагментації та місцевого контексту. Кожна культура втілює ідеал, до якого сходяться індивідуальні та суспільні зусилля, задовольняючи духовні та соціальні потреби і стандарти. Зважаючи на це, унікальні традиції та культура кожного народу, що зберігаються протягом століть через передачу з покоління в покоління, незмінно слугують збереженню його ідентичності. Як наслідок, народна культура відіграє ключову роль у збереженні сутнісних етнічних характеристик, охоплюючи не лише народні пісні та танці, а й слугуючи всебічним відображенням суспільного життя в усіх його аспектах [20].

На думку автора, визначення М. Копніцького найбільш ґрунтовно відображає всю комплексність і широкий спектр особливостей, притаманних народній культурі. Зважаючи на це, в рамках цього дослідження, народна культура розглядатиметься саме в такому розумінні.

Варто відзначити, що народна культура має різноманітну і складну природу, про що свідчать її багатогранні прояви в різних регіонах та етнічних групах. Ця різноманітність зумовлена історичними та географічними факторами, а також різним рівнем економічного розвитку. Різні етнічні групи процвітали в різних природних умовах, що призвело до появи різноманітних народних культур. У той час як прибережні райони охопила урбанізація і товарна економіка, внутрішні регіони зберігають традиційні сільськогосподарські практики. Крім того, народна культура характеризується своєю стратифікацією та локалізацією. З ієрархічної точки зору, стратифікація в народній культурі очевидна серед різних соціальних класів. Хоча звичайні

люди формують ядро народної культури, відмінності, засновані на економічному та політичному статусі, призводять до культурного розшарування. Традиційні культурні жанри, такі як прикмети та прислів'я, слугують основними засобами вираження поглядів та емоцій простих людей. Певною особливістю є те, що середній клас у містах формує свою культурну ідентичність під впливом економічного статусу та стилю життя. Натомість вищий клас, що характеризується своєю значущістю в суспільстві, демонструє вишуканий етикет і стиль життя, сприяючи стратифікації культурного середовища суспільства.

Локалізація народної культури також пояснюється регіональними відмінностями у звичаях і традиціях. Кожна етнічна група може розвинути свою власну унікальну культурну систему, сформовану місцевими економічними формами та моделями розселення. Ці регіональні відмінності породжують різноманітні народні звичаї і традиції, що відображають відмінні способи життя місцевих жителів. З часом ці локалізовані народні культури розвивалися і процвітали в межах певних географічних районів, демонструючи сильну місцеву ідентичність і культурне самовираження [48].

Важливим елементом народної культури є звичаї, які сягають своїм корінням у сиву давнину і поступово еволюціонують з покоління в покоління. Ці культурні традиції поширюються в міру того, як групи людей мігрують, переносячи з собою звичаї та вірування, - процес, відомий як дифузія при переселенні. Передача народної культури відбувається насамперед через міжособистісну взаємодію, коли знання передаються усно або через практичну участь, доки не буде досягнуто майстерності. Такі навички, як кулінарія та будівництво будинків, засвоюються через учнівство, використовуючи місцеві ресурси. З часом народні культури виробляють практичні рішення для щоденних потреб і створюють унікальні підходи до вирішення проблем.

Слід зазначити, що в межах окремих регіонів з самотньою культурою будинки часто мають схожий дизайн, оскільки експерименти з новими

архітектурними стилями обмежуються, коли встановлюється функціональна модель. Місцеве сільське господарство забезпечує різноманітні джерела їжі, оскільки покладання на різноманітні культури зменшує ризик і забезпечує різноманітність харчування. Одяг виготовляється з місцевих матеріалів, таких як вовна, льон або шкури, що відображає регіональні ресурси. Традиційні медичні практики покладаються на місцеві рослини, а музика і розповіді слугують засобами розваги та збереження культури. Свята дають можливість для спільного святкування та відпочинку від рутини, а одурманюючі речовини забезпечують тимчасову втечу від повсякденного життя. Незважаючи на те, що про це часто забувають, вживання психоактивних речовин було невід'ємною частиною народних культур протягом всієї історії.

Крім того, народну культуру можна побачити в майстерності ручної роботи, що контрастує з фабричними виробами масового виробництва. Ця відмінність, про яку говорив Фердинанд Тьонніс у термінах *Gemeinschaft* (спільнота) і *Gesellschaft* (суспільство), відображає зв'язок між людьми, їхніми спільнотами та ландшафтами, в яких вони живуть. У той час як *Gemeinschaft* втілює згуртовану динаміку малих громад, *Gesellschaft* представляє ширші суспільні рамки, що характеризуються індустріалізацією та урбанізацією [47].

Крім того, народна культура вирізняється своїм непрофесійним статусом у сфері багатосарової культури, представляючи собою неспеціалізовану культурну діяльність, що ґрунтується на традиціях, а не вимагає спеціальних навичок чи знань. Традиційність є ще однією відмінною рисою, що позначає її цінність, нормативний зміст і соціальні механізми передачі через пряме міжособистісне спілкування, від людини до людини, від майстра до учня і з покоління в покоління, часто уникаючи суворих інституційних та організаційних форм. Науковці підкреслюють ключову роль народної культури у формуванні моделей етнічної поведінки, які засвоюються під час виховання та культурної реалізації індивідів, формуванні специфічного світогляду та внеску в освіту і соціалізацію суспільства. Сфера народної культури

формується мовою, національними традиціями, цінностями, релігією, життєвим досвідом та мистецтвом, відіграючи важливу роль у формуванні історичної свідомості та вихованні патріотизму, особливо в умовах сучасної поліетнічності та мультикультуралізму. Основним ідентифікаційним ресурсом народної культури є фундаментальні цінності, які підкреслюють історичну та культурну унікальність народу, часто охоплюючи елементи національного характеру, традиційні звичаї, релігійні практики, фольклор та мистецькі форми самовираження. З часом ці цінності можуть еволюціонувати і ставати символічними маркерами культурної ідентифікації, особливо на індустріальному або постіндустріальному етапах розвитку культури, поступово втрачаючи своє первісне значення як матеріальні ознаки національної культури і перетворюючись на міфологічні елементи, що використовуються в художній літературі та мистецтві, формуючи простір народної культури [32].

Результати аналізу свідчать, що регіональні культурні практики стають життєво важливими інструментами для сприяння місцевому розвитку та збагачення суспільного досвіду на низовому рівні. В умовах сучасної культурної глобалізації унікальність регіональних культур стикається з загрозами, коли гомогенна глобальна культура поступово витісняє різноманітні регіональні ідентичності. Тим не менш, сучасні тенденції свідчать про відродження інтересу до збереження і вивчення місцевих і регіональних культур, що демонструє зростаюче усвідомлення важливості культурного розмаїття. У цьому контексті народна культура постає як стійка сила, що охоплює різні культурні шари і слугує колективною та індивідуальною самоідентифікацією. Через звичаї, ремесла та різноманітні культурні практики народна культура формує етнічну поведінку, історичну свідомість та суспільні цінності, роблячи значний внесок у культурне середовище. Незважаючи на виклики глобалізації, існують можливості для збереження та просування місцевих культур, сприяючи розмаїттю та ідентичності в мультикультурних суспільствах.

1.2. Історіографія народних регіональних практик Гуцульщини.

Питання дослідження культурних регіональних практик є доволі поширеним, як серед вітчизняних, так і зарубіжних науковців. Аналіз праць демонструє, що сучасні дослідники, здебільшого, зосереджуються на певних окремих видах культурних практик, притаманним конкретним регіонам. Попри це, існує чимало комплексних наукових досліджень, присвячених всебічному огляду народних регіональних практик Гуцульщини.

Перш за все, на думку автора, слід виділити фундаментальне дослідження проф. В. Шухевича «Гуцульщина». Праця В. Шухевича, попри те, що побачила світ ще наприкінці ХІХ ст. і сьогодні залишається безпрецедентною і вичерпною, пропонує перше всебічне і неупереджене дослідження матеріальної культури гуцулів. Дослідження автором Гуцульщини охоплює понад 20 років і ґрунтується на особистих спостереженнях, добірках і записах, а також на фізіографічному дослідженні під впливом праць д-ра Зубера і д-ра Ремана. Автор спирався насамперед на ці джерела через брак інших достовірних публікацій на цю тему. Слід зазначити, що дослідження охоплює всю територію сучасної Гуцульщини і включає різні аспекти гуцульської культури, включаючи мову, звичаї, обряди та фольклор. Авторська методологія включає використання ілюстрацій та фотографій, а також включення гуцульських слів та їх вимови. В. Шухевич доклав зусиль, щоб засвоїти народну термінологію і подати повний словник гуцульських слів наприкінці роботи. Хоча дослідження охоплює весь регіон, визнаються специфічні місцеві варіації, з акцентом на спільні риси, притаманні всій території Гуцульщини. [46]

Вирізняється з-поміж інших і комплексна наукова праця «Історія Гуцульщини» колективу авторів української діаспори на чолі з М. Домашевським. Автор описує історіографічну роботу, здійснену з метою документування багатих культурних практик регіону. «Історія Гуцульщини» - це монументальна праця колективу авторів, яка значною мірою фінансувалася

за рахунок приватних пожертв і добровільних внесків. Ця багатотомна праця охоплює різні аспекти гуцульської культури, включаючи традиції, фольклор, архітектуру, прикладне мистецтво, історію міст і сіл. Вона містить оригінальні дослідження, етнографічні розвідки та матеріали багатьох осіб. Об'ємний текст спирається на широке коло літературних джерел і свідчень очевидців, що робить його значним внеском в історичну спадщину регіону. Незважаючи на деякі неминучі неточності та упущення, її цінність величезна, оскільки вона дає цінне уявлення про одну з найцікавіших етнічних груп Європи. [11]

Однією із найбільш деталізованих наукових праць є монографія львівської науковиці М. М. Лаврук «Гуцули українських Карпат (етногеографічне дослідження)». Дослідниця подає комплексний аналіз культурних практик Гуцульщини, підкреслюючи значення традиційних цінностей і способу життя на тлі викликів модернізації та глобалізації. У монографії акцентується увага на унікальний екологічний та культурний потенціал Гуцульщини, відзначаючи його привабливість для урбанізованого населення, яке шукає зв'язку з природою та традиційним способом життя. Гуцули, як окрема субетнічна спільнота в Україні, характеризуються збереженням народної культури та нещодавнім відродженням духовного і культурного життя.

Дослідження заглиблюється в географічну перспективу життєдіяльності гуцулів, вивчаючи взаємодію між природними ландшафтами, господарською діяльністю та соціальною організацією. Незважаючи на економічні труднощі та високий рівень безробіття в сільській місцевості, гуцульське населення демонструє стійкість і життєздатність, з помірно розширеним типом відтворення населення. Традиційна модель життя гуцулів, що ґрунтується на пріоритеті життя як найвищої цінності, керує їхньою повсякденною діяльністю та формує позитивне ставлення до життя. Однак традиційний уклад життя стикається з викликами, пов'язаними зі зміною цінностей та посиленням зовнішніх впливів. Збереження гуцульської ідентичності в умовах соціально-

економічних змін залежить від гармонізації соціально-економічного та соціокультурного розвитку, стимулювання поваги до етнокультурних традицій та використання унікальних ресурсів регіону для сталого розвитку. [24]

Окрім того, на думку автора ґрунтовним є дослідження К. Ткачик-Попенюк, яке містить детальний опис художніх особливостей народного текстилю на Гуцульщині з кінця XIX до початку XXI ст. Науковиця у статті «Художні особливості народного текстилю Гуцульщини кінця XIX – початку XXI століття» досліджує різні аспекти гуцульського народного мистецтва, зосереджуючи увагу на одязі та інтер'єрних тканинах з конкретних сіл, таких як Соколівка, Бабин, Ріка та Яворів. У статті акцентується увага на еволюції ткацтва та вишивки, які були невід'ємною частиною народного мистецтва гуцульських жінок у цей період. Окрім того К.Ткачик-Попенюк надає аналіз соціально-економічних чинників, які вплинули на розвиток народного текстилю, підкреслюючи значення традиційних ремесел у формуванні місцевої культури.

Спираючись на наукові дослідження О. Никорак та інших дослідників, авторка простежує технічні підтипи ткацтва та в'язання, поширені на Гуцульщині. Завдяки ретельним польовим дослідженням авторкою визначено різні типи веретен і декоративні мотиви, що використовуються в гуцульському текстилі, даючи уявлення про мистецьке розмаїття регіону. У статті також розглядається колористична система народного ткацтва, відзначається емоційне сприйняття природної краси, що надихало гуцульських майстрів використовувати у своїх візерунках як ахроматичні, так і хроматичні відтінки. Окремої уваги заслуговує опис символічних значень традиційних орнаментальних мотивів, які відображають давні вірування, пов'язані з родючістю, захистом та єдністю Всесвіту. Крім того, авторка обговорює занепад традиційних ремесел наприкінці XX століття, пов'язаний з такими факторами, як закриття килимових майстерень і вплив фабричних методів на текстильне виробництво. [40] Тематика художнього ткацтва Гуцульщини

висвітлюється також і М. В. Мартишук у статті «Художні майстерні ткацтва на Гуцульщині кінця XIX –початку XX століття». Аналіз науковиці проливає світло на еволюцію ткацтва на Гуцульщині наприкінці XIX - на початку XX століть. Розвиток ткацтва в гуцульській культурі був тісно пов'язаний з історичною, соціально-економічною та побутовою динамікою, кожен етап якої відзначався технологічним прогресом, зміною суспільних потреб та мистецькими інноваціями. Поява ткацьких товариств і шкіл наприкінці XIX століття мала на меті формалізувати та підтримати ремесло, що призвело до появи кваліфікованих ремісників і майстерень. Незважаючи на такі виклики, як експлуатація з боку посередників та економічні коливання, ткацтво залишалося наріжним каменем гуцульської матеріальної та художньої культури. Дослідження М. В. Мартишук підкреслює стійку спадщину гуцульського ткацтва як життєво важливої культурної практики, висвітлюючи зусилля, спрямовані на збереження традицій, плекання талантів та адаптацію до мінливих часів. [26] У контексті традиційного гуцульського одягу неможливо оминати увагою славнозвісну вишивку, яка зустрічається в регіоні. На думку автора, змістовною в цьому плані є стаття Я. Ткачук «Гуцульська та покутська вишивка. Локальні художні особливості, функціональне призначення, матеріал та техніка виконання». Авторка досліджує багате розмаїття регіональних культурних практик Гуцульщини, зосереджуючи особливу увагу на мистецтві вишивки, яке слугує квінтесенцією українського народного мистецтва. Я. Ткачук зазначає, що на Гуцульщині спостерігаються місцеві відмінності у стилях вишивки, зумовлені географічними, історичними та соціальними факторами.

Вибір матеріалу і техніка вишивання мають першорядне значення в гуцульській вишивці, причому основними матеріалами є лляні та вовняні нитки ручного прядіння. Відмінною рисою гуцульської вишивки є її поліхромність та орнаментальність, що характеризується геометричними мотивами та яскравою кольоровою гамою. Я. Ткачук також досліджує еволюцію гуцульської вишивки

в часі, відзначаючи включення рослинних мотивів та зміни в кольоровій палітрі під впливом сусідніх вишивальних традицій. Крім того, авторка підкреслює роль вишивки як форми збереження культури та мистецького самовираження, визнаючи колективний геній народних майстрів у кристалізації виразної художньої системи. [38] Слід зазначити, що Я. Ткачук у власних дослідженнях не обмежувалась лише тематикою гуцульської вишивки. Для прикладу у статті «Гуцульський килим та карпатський ліжник» дослідниця окреслює культурні практики Гуцульщини, зосереджуючись на її стійких мистецьких традиціях, зокрема на гуцульському килимі та карпатському ліжнику. Ці текстильні вироби, засновані на давніх техніках ткацтва, що сягають епохи палеоліту, слугують як практичним, так і символічним цілям. Особливе значення має гуцульський ліжник, який супроводжує людину від народження до смерті та відіграє важливу роль у народних ритуалах. Орнамент цих текстильних виробів, що характеризується геометричними мотивами, відображає спільну спадщину людства і слугує свідченням стійкості та креативності гуцульського народу. Незважаючи на виклики історії, зусилля, спрямовані на збереження та відродження цих традицій, не припиняються, забезпечуючи їхню спадщину для майбутніх поколінь. [39]

Варто згадати і дослідження В. Гавадзина «Етнорегіональні особливості гуцульської ранньовесняної календарної обрядовості» щодо етнорегіональних особливостей гуцульської ранньовесняної календарної обрядовості. Автор відзначає, що центральним для історіографії гуцульської культури є визнання її регіональної специфіки. Чимало науковців постійно наголошували на унікальних культурних практиках та обрядах гуцулів, які відрізняють їх від інших українських етнографічних груп. Цей акцент на регіональній самобутності є постійною темою в літературі і лежить в основі дослідження ранньовесняної календарної обрядовості в праці В. Гавадзина. Окрім того, в його праці простежується збереження гуцульських традицій з плином часу, незважаючи на суспільні трансформації, а також їх адаптацію до сучасності. [5]

У контексті адаптації традицій до сучасності заслуговує на увагу розвідка М. К. Коцюруби та І. В. П'ятницької «Збереження традиційної культури гуцулів в сучасності». Автори заглиблюються в різні аспекти гуцульських культурних практик, включаючи ритуали, пов'язані з народженням дитини, весіллям та сезонними святами. Дослідження надає історичний контекст, посилаючись на минулі етнографічні дослідження та традиційні звичаї, ілюструючи, як ці практики розвивалися з часом. Крім того, авторами використано яскраві описи, щоб підкреслити важливість збереження гуцульських традицій у сучасну епоху. Одним з аспектів є підкреслення неминущої актуальності цих звичаїв, попри адаптацію до сучасних обставин. [22]

Доволі вдалий опис міфології та відповідних практик життя гуцулів можемо знайти у відомого українського письменника Гната Хоткевича в його драмі «Непросте». Ґрунтовним дослідженням творчості Хоткевича займалась Т. Бикова, що відобразилось у науковій статті «Особливості літературної рецепції гуцульської народної міфології в українському письменстві першої половини ХХ століття». У творі висвітлюється взаємодія реального та потойбічного світів, змальовуються міфічні персонажі та їхня роль у формуванні гуцульського світогляду. У тексті висвітлено зображення різних міфічних істот, таких як лісові мавки, утопленики, чорти та володар пекла Гаргон, проливаючи світло на їхні риси характеру та значення в наративі.

Крім того, аналіз прояснює, як у драмі Г. Хоткевича переплітаються християнські мотиви з національно-патріотичними темами, що відображають гуцульську ідентичність та цінності. Зіставляючи живих персонажів з міфічними істотами, автор підкреслює боротьбу між відданістю християнським принципам і спокусою продати душу за матеріальну вигоду, тим самим досліджуючи глибші екзистенційні та суспільні дилеми. Г. Хоткевич вдало описав розуміння гуцульського фольклору та його інтерпретації, висвітлюючи складнощі культурної ідентичності та неминущу актуальність міфологічних наративів у формуванні колективної свідомості. [1]

Тематику міфології та релігійних вірувань гуцулів досліджував і представник київської наукової школи М. І. Козек у статті «Регіональні особливості культу вогню в традиційній обрядовості на буковинській Гуцульщині». Центральне місце в авторському аналізі займає дослідження традиційних ритуалів, глибоко вкорінених у гуцульському фольклорі та системі вірувань. М. І. Козек зазначає, що ці ритуали, часто просякнуті забобонами та фольклором, відіграють важливу роль у формуванні соціальної структури гуцульських громад. Зокрема, «культ вогню» постає як провідна тема, що слугує очищувальним оберегом від злих сил і посідає чільне місце в різних церемоніях та святкуваннях протягом річного циклу.

Крім того, автор підкреслює регіональні особливості гуцульських культурних практик, зокрема в межах буковинської Гуцульщини. За допомогою аналітичного та порівняльного методів дослідник відкриває нові погляди на поклоніння вогню та його невід'ємну роль у традиційній гуцульській обрядовості. Крім того, М. І. Козек підкреслює незмінну актуальність цих культурних практик у сучасному гуцульському суспільстві, наголошуючи на їхній ролі у збереженні культурної ідентичності в умовах еволюції суспільних норм. [50] Окремої уваги заслуговує дослідження різьбярства як способу візуалізації релігійних вірувань гуцулів. З останніх праць можемо виокремити статтю Р. Стеф'юка, І. Ваха, С. В. Бзунько «Історія розвитку та сучасний стан гуцульського сакрального дереворізьблення». Автори подають широкий огляд збереження та розвитку гуцульських культурних практик, зосереджуючись насамперед на традиції художнього різьблення по дереву в гуцульських церквах. У дослідженні підкреслюється значення мистецтва в гуцульській культурі та його роль у збереженні духовних цінностей і культурної ідентичності.

Варто відзначити, що автори зазначають про сумну тенденцію до історичного нехтування гуцульським сакральним мистецтвом у ширших українських культурологічних дослідженнях, відзначаючи нещодавнє

відродження інтересу та визнання. Обговорюються поточні зусилля з відновлення та вивчення традиційних технік різьблення по дереву, а також такі виклики, як руйнування матеріалів і занепад традиційних ремесел. Окрім того, у статті висловлюється доречна пропозиція щодо доцільності підготовки професійних художників та популяризацію автентичних гуцульських стилів у сучасному церковному будівництві та оздобленні. Аналіз наукової статті Р. Стеф'юка, І. Ваха, С. В. Бзунько дає автору підстави дійти висновків про належне обґрунтування важливості документування, збереження та популяризації гуцульських культурних практик в умовах модернізації та глобалізації. [35]

Аналіз досліджень свідчить про те, що релігійні вірування гуцулів переплітались практично з усіма сферами життя. Зважаючи на це, можна спостерігати помітну сакралізацію у регіональних культурних практиках, регіону. Безперечно, однією з практик, в яких простежується вплив релігійних вірувань є поховальна обрядовість. Ця тема ґрунтовно описана М. Козеком у статті «Регіональні особливості поховальної обрядовості на Буковинській Гуцульщині». Дослідження висвітлює глибоке культурне значення, яке надавалося поклонінню предкам та дотриманню обрядів серед гуцулів. Стаття розкриває усталену послідовність похоронних дій, що передавалася з покоління в покоління, підкреслюючи віру в те, що добробут сім'ї та домогосподарства залежить від належного дотримання похоронних обрядів предків.

Центральне місце в гуцульській поховальній обрядовості займає віра у впливову роль померлих родичів, які сприймаються як посередники між живими і мертвими. Гуцули надають великого духовного значення ритуалам вшанування предків, визнаючи, що померлі родичі можуть як допомагати, так і шкодити своїм живим нащадкам. Згідно з давніми гуцульськими віруваннями, саме предки проводжають своїх померлих родичів до потойбічного світу, таким чином слугуючи провідниками між світом живих і світом померлих. Дослідження М. Козека підкреслює тривалу спадщину вшанування предків у

гуцульській культурі, наголошуючи на його невід'ємній ролі у формуванні спільнотної ідентичності та духовних переконань. Через призму поховальних обрядів дослідження проливає світло на взаємозв'язок минулого і сьогодення в гуцульських культурних практиках, висвітлюючи стійкі традиції, які продовжують визначати яскраве культурне середовище Гуцульщини. [19]

Іншим аспектом життя, який формувався під впливом релігії є створення традиційної зброї на Гуцульщині. Цю тематику вдало описала Н. Дядюх-Богатко у статті «Типологія зброї на Гуцульщині (художні особливості)». Дослідження містить детальний аналіз типології та культурного значення зброї на Гуцульщині. У статті підкреслюється системний і ритуальний характер гуцульської зброї, спираючись на наукові праці, щоб висвітлити її складний зв'язок з народним мистецтвом і сакральністю. Науковиця обговорює проблеми типологічної диференціації у вивченні декоративно-ужиткового мистецтва, визнаючи розбіжності в термінології в різних галузях зброєзнавства.

Окрім того в статті представлено комплексну систему класифікації гуцульської зброї, засновану на призначенні та майстерності виготовлення, і розрізняє захисні та наступальні знаряддя, а також функціональні категорії, такі як мисливська, ритуальна та військова зброя. Авторка досліджує синтез ремесел, задіяних у виготовленні зброї, відзначаючи міждисциплінарний характер цього ремесла, яке включає елементи деревообробки, металообробки та ювелірного мистецтва. Крім того, дослідження підкреслює консервативний характер гуцульського ремесла, яке надає перевагу традиціям і передачі родинних знань. Незважаючи на простоту інструментів і технік у порівнянні з європейськими зразками, гуцульські майстри демонструють винахідливість у дизайні, зберігаючи при цьому функціональну якість. Науковиця акцентує увагу на художній та символічній цінності гуцульської зброї, відзначаючи її значення як культурного артефакту, що втілює магичні, соціальні, етнічні та культурні смисли. [12] Яскравим прикладом впливу релігійних вірувань Гуцульщини на формування народних регіональних практик є художнє

каменярство. Серед недавніх досліджень в цьому напрямку можемо виокремити працю Р. В. Одрехівського «Художнє каменярство Гуцульщини – феномен сакральної культури України», яка пропонує поглянути на значення художнього каменярства регіону в ширшому контексті української художньої культури. У статті автором зроблено спробу встановити давність декоративних мотивів, які використовували гуцульські каменярі, позиціонуючи їхню творчість як невід'ємну складову української сакральної культури. Використовуючи методологію, що поєднує порівняльний і типологічний аналіз, дослідник протиставляє художні особливості каменярства іншим видам народного мистецтва, описуючи унікальні характеристики цього ремесла.

Дослідження Р. В. Одрехівського представляє раніше невідомі твори меморіального мистецтва з гуцульських сіл, підкреслюючи важливість збереження та документування цієї культурної спадщини. Зокрема, через детальний розгляд хрестоподібної кам'яної кладки та фігуративної сакральної пластики, знайденої на гуцульських кладовищах, стаття висвітлює розмаїття мистецького самовираження в регіоні. Окрім того, автором здійснено аналіз стилістичних варіацій зображень розп'ятого Ісуса Христа та порівняно орнаментальні мотиви каменярства з тими, що зустрічаються у різьбленні по дереву та художній обробці металу. За результатами дослідження Р. В. Одрехівський стверджує, що орнаментальні мотиви художнього каменярства сягають корінням у давню, дохристиянську культуру, наголошуючи на необхідності захисту та збереження цих творів як життєво важливих складових сакральної спадщини України. Шляхом введення пропозиції щодо створення музею-лапідарію для реставрації та збереження пам'яток, науковець виступає за подальше визнання та захист гуцульського художнього каменярства як невід'ємної складової української культурної ідентичності. [30]

Іншим аспектом багатих регіональних практик Гуцульщини є хореографія. На думку автора, доречним буде віддати належну увагу дослідженню Ю. Кархута та О. Кузика «Роль танцю в гуцульських обрядах та

звичаях». Стаття присвячена значенні танцю в ритуалах і звичаях гуцулів. На думку науковців, Гуцульщина як етнографічний регіон, розташований у Карпатських горах, демонструє виразну ідентичність, позначену різноманітними звичаями та обрядами протягом усього календарного року. Особливу увагу привертають унікальні календарні обряди та звичаї, притаманні цьому регіону, що проливають світло на їхнє культурне та історичне значення. Науковці, художники та фольклористи зробили свій внесок у розкриття сутності гуцульської культури, підкреслюючи її багатогранність, що охоплює одяг, діалект, звичаї, а особливо танець.

Серед цих культурних елементів танець «Аркан» вирізняється своєю світовою популярністю, зачаровуючи глядачів своєю яскравою енергетикою та барвистим виконанням. Протягом усього ритуального року гуцули беруть участь у безлічі звичаїв та обрядів, пронизаних символічним, а іноді й містичним підтекстом, починаючи від різдвяних колядок і закінчуючи святкуванням Великодня та зеленими святами. Ці обряди, глибоко вкорінені в гуцульській традиції, відображають глибоку духовність спільноти та охоплюють її архаїчні витoki, збагачуючи культуру регіону своїми яскравими проявами родинних та побутових обрядів. [49]

Окрім того, науковим дослідженням традиційних танців Гуцульщини займався і О. Степовий. У своєму етнографічному нарисі «Українські народні танці» дослідник виокремив розділ, присвячений хореографічним культурним практикам регіону. Науковець відзначив, що однією з найхарактерніших культурних практик є народні танці, які уособлюють дух і життєву силу гуцульського народу. Як правило, вони виконуються під жваві мелодії сопілки, скрипки та бубна та відображають динамічний характер гуцульського життя та святкувань. Одним з найулюбленіших танців є «Гуцулка», що характеризується веселими та жвавими рухами, часто у супроводі хорів або музикантів. Кожне село в регіоні може похвалитися власним виконанням цього культового танцю, увічнюючи його традицію з покоління в покоління.

«Весела гуцулка», змішаний танець, в якому беруть участь як хлопці, так і дівчата, ще більше демонструє колективну радість і товариську громади. Крім того, танець «Гуцулка», який виконують виключно чоловіки, має історичне значення, а його варіації, такі як легендарний «Аркан», пов'язані з подвигами таких постатей, як Довбуш. «Аркан», що виконується зі складними кроками та фігурами, є свідченням майстерності та артистизму гуцульських танцюристів. Окремо автора звертав увагу і на коломийку, що походить з Покутського регіону, однак є доволі популярною на Гуцульщині, зокрема, під час весільних святкувань. Виконувані на весіллях, фестивалях чи громадських зібраннях, ці танці уособлюють багату культурну спадщину та безмежну життєву енергію гуцулів, забезпечуючи збереження їхньої спадщини для наступних поколінь. [34]

У царині хореографії Гуцульщини варто також відзначити наукове дослідження Т. М. Клапцуняк. У статті «Особливості етнічно-фольклорних традицій Гуцульщини в дитячій хореографії» аналіз науковця заглиблюється в унікальні етнічні та фольклорні традиції гуцульського регіону, особливо зосереджуючись на їх інтеграції в дитячу хореографію. Висвітлюючи історичний контекст і самобутність гуцульського фольклору, дослідження підкреслює важливість розуміння цих традицій для їх сучасної адаптації. Гуцульська музика, що характеризується особливими мелодіями та інструментами, разом з енергійними та виразними танцями, відображає дух народу та його глибоко вкорінену культурну ідентичність.

Автор наголошує на ключових елементах гуцульського танцю, включаючи рухи, темп і музичний супровід, ілюструючи, як вони відображають суть гуцульської культури. Однак, щоб зробити гуцульський танець доступним для дітей, зберігаючи його автентичність, у статті запропоновано методологію адаптації. Цей підхід передбачає врахування фізіологічних та психологічних особливостей дітей, спрощення рухів, підбір відповідних мелодій, інтеграцію реквізиту та сприяння груповій взаємодії. Адаптація елементів гуцульського

танцю у дружній до дітей спосіб дозволяє не лише зберегти культурну спадщину, а й стимулювати творчий розвиток підростаючого покоління, тим самим збагачуючи дитячу хореографію різноманітними традиціями гуцульського регіону. [18] Зазначимо, що загалом аналіз істореографічних джерел присвячених дослідженню народних практик Гуцульщини свідчить про багату і багатогранну культурну спадщину цього унікального регіону. Зважаючи на це, численні науковці висвітлюють особливості гуцульської культури, що охоплюють мову, звичаї, обряди, фольклор та традиційні ремесла.

Висновки до розділу I

Результати аналізу, здійсненого автором в межах дослідження підкреслюють глибоке значення регіональних культурних практик і народної культури в сучасному суспільстві. Оскільки сучасні реалії характеризуються глобалізацією визнання та популяризації регіональних культурних практик як життєво важливих компонентів національної спадщини та ідентичності має важливе значення для зміцнення соціальної гармонії та згуртованості. Етнонаціональна політика має ґрунтуватися на цінностях, притаманних національним культурам, які слугують об'єднуючою силою та відмінними рисами етнічних груп. Це вимагає гармонізації національних і більш широких цивілізаційних цінностей, а етнокультурна освіта відіграє ключову роль у формуванні почуття приналежності та поваги до своєї Батьківщини.

Незважаючи на те, що культурна глобалізація кидає виклик збереженню унікальних регіональних культур, серед населення зростає усвідомлення важливості місцевої ідентичності та спадщини. Це усвідомлення сприяє переходу до більшого культурного розмаїття та збереженню історико-культурної спадщини. Регіональні культурні практики, на які впливають місцеві природні умови та історичні традиції, збагачують індивідуальний досвід і дозволяють залучити громади до участі. Вони є невід'ємною частиною формування соціального, економічного та індивідуального добробуту на місцевому рівні, сприяючи збереженню та вшануванню різноманітних

культурних традицій у межах нації. Народна культура слугує основою визначення ідентичності та стійкості, втілюючи в собі накопичені знання та розуміння різних поколінь. Незважаючи на глобалізаційні виклики, вона залишається стійкою силою, що формує історичну свідомість, соціальні цінності та етнічну поведінку. Регіональні культурні практики та народна культура є невід'ємними складовими національної спадщини, ідентичності та соціальної згуртованості. Збереження та популяризація цих форм культурного самовираження є важливими для підтримки розмаїття, зміцнення почуття приналежності та збагачення культурного ландшафту сучасного суспільства.

Історіографія регіональних народних практик Гуцульщини ілюструє багатогранність історичного дослідження та його роль у збереженні культурної спадщини. Науковці як в Україні, так і за її межами присвятили себе вивченню широкого спектру гуцульських традицій, роблячи свій внесок у всебічне розуміння гуцульської культури. Такі ключові постаті, як професор В. Шухевич, заклали основу фундаментальних праць, які заглиблюються в матеріальну культуру та звичаї гуцулів. Їхні праці містять неоціненну інформацію, яка створила підґрунтя для подальших досліджень таких науковців, як М. Домашевський, М. Лаврук та інші. Завдяки своїм ретельним дослідженням авторам вдалось висвітлити різноманітні аспекти гуцульської культури, починаючи від архітектури та прикладного мистецтва до фольклору, обрядів тощо. Історії гуцульських народних мистецтв, таких як текстиль, ткацтво та вишивка, розкривають не лише еволюцію художніх технік, але й демонструють соціально-економічний контекст, в якому ці практики виникли. Дослідження релігійних ритуалів, зброї, каменярства і танцю підкреслюють складний взаємозв'язок між ремеслом, символікою і культурним самовираженням у гуцульській громаді. Історіографія гуцульських культурних практик відображає постійні зусилля, спрямовані на документування, збереження та відродження цих традицій перед лицем сучасних викликів. Науковці визнають першочергову важливість збереження гуцульської

спадщини, забезпечення її живучості як свідчення стійкості та життєздатності гуцульського народу. Підсумовуючи зазначимо, що історіографія гуцульських народних практик слугує свідченням незламного духу культурного пошуку та збереження, збагачуючи розуміння регіональних культур і роблячи внесок у ширше полотно історії людства.

РОЗДІЛ II. РЕГІОНАЛЬНА ГУЦУЛЬСЬКА СПАДЩИНА В КОНТЕКСТІ СЬОГОДЕННЯ

2.1. Потенціал Гуцульщини і форми його презентації в сучасних умовах

Гуцульщина - самобутній етнографічний регіон, розташований в Українських Карпатах, що характеризується унікальними господарськими практиками, традиційною матеріальною культурою та духовними звичаями. З точки зору сучасного адміністративного поділу, він охоплює південні райони Надвірнянського та Косівського районів, а також Верховинський район Івано-Франківської області. Крім того, він охоплює південні частини Вижницького та Путильського районів Чернівецької області, а також Рахівський район Закарпатської області. Межі між Гуцульщиною та суміжними етнографічними територіями чітко не визначені. Такі села, як Березів, Яблунів, Уторопа, Косів, Кути та Вижниця розташовані в перехідній зоні до Покуття. Територія Гуцульщини охоплює приблизно 6 тисяч квадратних кілометрів, а населення становить близько 200 тисяч осіб, серед яких 96,7% - українці. Найбільші населені пункти: Вижниця, Косів, Рахів, Яремча, Верховина, Делятин, Путила та Ясіня. До складу Гуцульщини входять 140 сіл, 5 селищ та 2 міста. [10]

Головною особливістю Гуцульського етнографічного регіону є його виняткове розташування в гірській місцевості, повністю на висоті понад 500 метрів над рівнем моря. Він займає найвищу, переважно середньогірську південно-східну частину Українських Карпат, де вершина гори Говерла досягає максимальної висоти 2016 метрів над рівнем моря. Гірські ландшафти потребують особливих засобів існування і вимагають від мешканців унікального набору духовних і матеріальних навичок порівняно з тими, що проживають на рівнинних територіях. Як наслідок, гори мають глибокий вплив на всі аспекти життя і на психофізичні риси їхніх мешканців. Наприклад, весь гуцульський регіон характеризується поєднанням субальпійських полонин, відомих як полонини, пасовищного скотарства, розкиданих і нерегулярних поселень та різних етнографічних елементів, таких як традиційний одяг,

прикрашений вишитими геометричними мотивами у певній кольоровій гамі, особливий діалект, дерев'яна архітектура, фольклор, звичаї та ремесла.

Культурне багатство Гуцульщини у XXI столітті не має собі рівних, характеризується гармонійним співіснуванням людини і природи в горах. Самобутня культура гуцулів глибоко вкорінена в їхніх традиціях, способі життя та світогляді. Однак в умовах глобального поширення соціально-економічних впливів, які досягли майже кожного куточка розвиненого світу, існує ризик занепаду етнічної культури через всепроникний вплив сучасних технологій. Цей занепад може негативно вплинути як на екологічні та економічні аспекти, так і на історичну та культурну спадщину Гуцульщини. [24]

Збереження матеріальної та духовної культури Гуцульщини, а також розвиток потенціалу регіону є предметом занепокоєння різних зацікавлених сторін, включаючи місцеве населення, науковців, державні установи та міжнародні організації. Зусилля, спрямовані на вирішення цього питання, охоплюють низку ініціатив зі збереження довкілля, проектів розвитку туризму та рекреації, відродження традиційних народних практик і ремесел, а також освітніх заходів. На думку вітчизняних дослідниць А. Кібіч та І. Кібіч за роки незалежності нашої держави було досягнуто значних успіхів в цьому напрямку (див. Таблиця 2.1.).

Таблиця 2.1. Ініціативи, спрямовані на презентацію регіональних культурних практик та сприянні сталому розвитку Гуцульщини

Ініціативи	Опис
Створення національних та регіональних парків	Створення охоронних територій, таких як Карпатський біосферний заповідник та Природний заповідник «Горгани», а також національних природних парків для збереження біорізноманіття та культурної спадщини.
Заходи та програми захисту довкілля	Впровадження заходів для підтримання якості довкілля та покращення умов проживання, включаючи ініціативи щодо вирощування лікарських рослин, збереження біорізноманіття та екологічного туризму.
Гуцульські фестивалі	Організація культурних заходів для святкування та збереження гуцульської спадщини, які перетворилися з ініціатив науково обґрунтованих платформ для культурного оновлення.

Освітні ініціативи	Розробка освітніх програм, що інтегрують історію, культуру та народні мистецтва Гуцульщини у шкільні програми, просуваючи національну ідентичність та практичні навички у традиційних ремеслах.
Відродження гуцульських ремесел	Відновлення традиційних ремесел, таких як ткацтво, з інституціями, що просувають екологічно чисті практики та беруть участь у міжнародних заходах для показу гуцульських ремесел.

Джерело: сформовано самостійно автором на основі [17]

Однією із найбільш поширених форм презентації Гуцульщини є проведення фестивалів. Варто відзначити, що історія гуцульських фестивалів бере свій початок у жовтні 1991 року в селі Верхній Ясенів Верховинського району. Протягом років незалежності України такі фестивалі відіграли ключову роль у формуванні національної свідомості та популяризації багатой культурної спадщини України, включаючи її різноманітні традиції та народне мистецтво. Практика організації заходів свідчить, що гуцульські фестивалі приваблюють численних високопосадовців, політиків, громадських діячів та гостей з різних країн, сприяючи розвитку міжнародних економічних та культурних зв'язків.

Ініційовані Товариством «Гуцульщина» у 1990 році, Міжнародні гуцульські фестивалі мають на меті відродження та збереження духовної та матеріальної культури гуцулів. Ці фестивалі охоплюють широкий спектр заходів, включаючи наукові конференції, круглі столи, симпозіуми, мистецькі виступи та спортивні змагання. Основна мета - об'єднати творчі сили гуцулів, які проживають у різних регіонах, як в Україні, так і за її межами Перший Гуцульський фестиваль у 1991 році став значним досягненням, коли почесні гості та спікери підкреслили важливість збереження гуцульської спадщини та сприяння культурній єдності. З того часу фестиваль виріс у масштабах і значенні, ставши щорічною традицією, яка демонструє автентичність і багатство гуцульської культури. Протягом усієї своєї історії Гуцульський фестиваль дотримувався певних ключових принципів:

- ротація між районними центрами та містами Гуцульщини з метою сприяння інклюзивності та залученню громадськості;

- участь різноманітних мистецьких та культурних колективів, що забезпечує представлення гуцульської автентики у різних жанрах;
- дотримання стандартів аматорського виконавства, що дозволяє відкривати нові таланти та відзначати низову творчість. [36]

Живим відображенням культурного багатства регіону є гуцульський карнавал в Яремче, що проводиться на головній вулиці міста і збігається з Днем міста. На карнавалі встановлюються гуцульські платформи, прикрашені українськими народними мотивами, супроводжувані традиційною музикою та масовим частуванням стравами гуцульської кухні. Учасники карнавалу на платформах, конях, велосипедах чи квадроциклах, зобов'язані включити елементи гуцульської культури у свої виступи. Ця творча вимога стимулює різноманітність учасників.

Іншою особливістю карнавалу стало відтворення весілля Довбуша з костюмованими персонажами та традиційними частуваннями регіону для відвідувачів. Гуцульський карнавал відображає дух спільноти через залучення учасників із навколишніх сіл та місцевих установ до заходу. Карнавал традиційно завершується ярмарками еко-продуктів, майстер-класами та гуцульськими спортивними іграми, забезпечуючи продовження культурного свята. [3] Варто відзначити, що презентація культурного потенціалу регіону презентується і на інших фестивалях (див. Таблиця 2.2).

Таблиця 2.2. Популярні фестивалі Гуцульщини

Назва фестивалю	Мета/опис
Фестиваль «Зимова казка»	Демонстрація різдвяних традицій через вокальні виступи, народні гуляння та різноманітні святкування різдвяного циклу.
Фестиваль автентичних колядок «Христос рождається – славімо його!»	Присвячений збереженню гуцульських колядницьких традицій за участю мистецьких колективів регіону.
Гуцульський етнофестиваль «Великдень у Космачі»	Популяризація етнічних традицій та відродження місцевих ремесел, особливо у великодній період.
Всеукраїнський фольклорний фестиваль «Писанка»	Збереження традицій писанкарства та піднесення національного народного мистецтва шляхом підтримки

	обдарованих дітей та молоді.
Гуцульське фольклорне дійство «Полонинське літо»	Висвітлення сільськогосподарської продукції, туризму та автентичного гуцульського мистецтва через народні вистави.
Фестиваль автентичного одягу та традицій «Лудине»	Популяризація ужиткового мистецтва, традицій та обрядів Гуцульщини, активізація громадського та культурного життя Косівщини, підтримка музейної справи.
Обласний фольклорно-етнографічний фестиваль «Татарівська ватра»	Популяризація карпатських традицій для розвитку туризму в Яремчанському регіоні.
Фестиваль «Спаський ярмарок»	Збереження традицій бджільництва в Карпатському регіоні та популяризація меду і оздоровчих продуктів.
Фестиваль автентичної карпатської кухні «Смачний Спас»	Збереження та розвиток автентичної культури харчування, фольклору, традицій бджільництва, стимулювання розвитку екотуризму.
Регіональний фестиваль кераміки, ремесел та фольклору «Мальований дзбаник»	Популяризація косівської мальованої кераміки як унікального явища в українській культурі.

Джерело: сформовано автором самостійно на основі [33]

Загалом гуцульські фестивалі слугують унікальною платформою для вшанування народної творчості та зміцнення єдності між гуцульськими громадами. Вони дають можливість відомим митцям і початківцям продемонструвати свої таланти, обмінятися досвідом та розширити горизонти народного мистецтва. Останніми роками все більшої популярності набуває патріотична тематика, що відображає незламний дух гуцулів перед обличчям викликів і негараздів. Фестивалі слугують свідченням стійкості українського народу, вшановуючи історичних героїв та сучасних захисників свободи і незалежності. На думку автора, доволі якісним способом презентації культурного потенціалу Гуцульщини є щорічна Міжнародна Карпатська Школа, яка слугує універсальною платформою для неформальної освіти, що має на меті об'єднати людей з різних сфер, таких як освіта, мистецтво, наука та громадський активізм. Основними завданнями школи є сприяння співпраці між зацікавленими сторонами, які зацікавлені в регіональному розвитку та

збереженні української культури, популяризація народного мистецтва, культури та традицій, а також заохочення молоді до підтримки цих традицій.

Крім того, одним із пріоритетів заходу є прагнення підвищити обізнаність про збереження та сталий розвиток довкілля, покращити культурне та рекреаційне середовище як для мешканців, так і для гостей, а також підтримати розвиток культури та туризму Гуцульському регіоні. Школа традиційно відбувається в Косові, історично значущому місті та культурному центрі в самому серці Гуцульщини. Зважаючи на локацію, Міжнародна Карпатська школа користується перевагами мальовничого оточення та яскравої місцевої культури. Організована регіональними благодійними організаціями та громадськими екологічними групами, школа забезпечує гостинну атмосферу, сприятливу для навчання, співпраці та творчості. Програма ретельно курується, пропонуючи різноманітні види діяльності, такі як лекції, воркшопи, екскурсії та художні виставки. Важливо, що вона завжди адаптується до інтересів та пропозицій учасників, забезпечуючи індивідуальний та цікавий досвід.

Тематичний фокус школи охоплює енергозбереження, етнокультурну спадщину, екологічну стійкість та розвиток громад. Завдяки лекціям, воркшопам та екскурсіям учасники отримують уявлення про ці теми, а також безпосередньо знайомляться з гуцульським народним мистецтвом та традиціями. Крім того, школа слугує платформою для міждисциплінарної співпраці, сприяючи дискусіям між науковцями, практиками та членами громад щодо нагальних регіональних проблем. Для прикладу в межах платформи щорічно підкреслюється важливість збереження національної культурної спадщини, розвитку міжнародного туризму, збереження біорізноманіття та просування практик сталого розвитку. Вона підкреслює роль місцевих громад, бізнесу та органів влади у досягненні цих цілей та заохочує до активної участі у формуванні майбутнього регіону. [27] З точки зору автора, висвітлюючи інноваційні підходи до збереження довкілля та сталого життя, Міжнародна Карпатська школа демонструє потенціал Гуцульщини як культурного та

екологічного скарбу. Завдяки співпраці з освітніми установами та організаціями громадянського суспільства, школа прагне посилити регіональний потенціал, сприяти обміну знаннями та розвивати міжнародне партнерство. Зрештою, вона прагне позиціонувати Гуцульщину як провідну локацію для культурного туризму та ініціатив сталого розвитку, сприяючи її економічному зростанню та культурному збагаченню.

Більш традиційними способами презентації культурної спадщини та культурного потенціалу регіону є музеї. Чи не найвідомішим серед них є Національний музей народного мистецтва Гуцульщини та Покуття в Коломиї. У цьому музеї зберігається велика колекція з 50 000 експонатів, що охоплює традиційне народне мистецтво від 17 століття до сьогодення, що приваблювало близько 20 000 іноземних туристів щорічно до пандемії COVID-19. Серед інших важливих музеїв - Вижницький краєзнавчий музей, Берегометський історичний музей та Косівський музей народного мистецтва Гуцульщини.

Крім того, численні шкільні, відомчі та приватні музеї роблять свій внесок у збереження та популяризацію культурної спадщини регіону. Наприклад, шкільний історико-краєзнавчий музей Добротова у Надвірнянському районі має 14 розділів, що охоплюють період від найдавніших часів до сьогодення, включаючи унікальні експонати, такі як скульптура язичницького бога сонця. У Косівському районі діє 16 сертифікованих шкільних музеїв, а у Верховинському районі - шкільні етнографічні музеї та кімнати.

Освітній аспект музейної діяльності підкреслюється інтерактивними методами та учнівськими експедиціями, розробленими відділом «Гуцульщина» Науково-дослідного інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. Ці експедиції, зосереджені на таких темах, як жива історія Гуцульщини та майстри народного мистецтва, пропонують студентам унікальний навчальний досвід. Приватні музеї також відіграють значну роль у популяризації гуцульських студій, серед яких яскравими прикладами є Музей

гуцульської символіки ім. Юрія Боберського та Етнографічний музей родини Корнелюків. В останні роки з'явилися інноваційні музейні проекти, які приваблюють різноманітну аудиторію, особливо молодь. Яскравими прикладами є Музей писанкового розпису в Коломиї та парк-музей «Карпати в мініатюрі» в Яремче. Тематичні екскурсії, організовані різними музеями, такими як Музей гуцульського побуту та мистецтва «У трембітаря» у Верховині, пропонують цінний освітній досвід. [31]

Особливої уваги в контексті форм презентації регіональних культурних практик заслуговує Інтерактивний музей косівської кераміки, пропонуючи сучасний та цікавий спосіб. Концепція експозиції музею дає змогу відвідувачам торкатися керамічних експонатів, досліджувати шухляди, грати в ігри та проходити квести. У поєднанні з тематичним фондом музей забезпечує захоплюючий досвід, який навчає та розважає. Цей інноваційний простір, створений в рамках проекту «Інтерактивний музей» Програми підтримки ініціатив карпатських громад, має на меті популяризацію культурної спадщини Карпатського регіону. Однією з ключових особливостей музею є його адаптація для людей з порушеннями зору, що забезпечує доступність для всіх відвідувачів. Демонструючи історію косівської кераміки за допомогою інтерактивних експонатів та сучасного обладнання, музей сприяє збереженню та популяризації цього традиційного ремесла. Косівська кераміка, визнана туристичним символом Гуцульщини та включена до Репрезентативного списку нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО, має значення і за межами України. [28 ; 55]

Вдалою практикою інноваційної презентації культурного потенціалу регіону, на думку автора, є і створення в 2021 році онлайн-галереї «Жити з мистецтвом», яка стало важливим етапом в документуванні та поширенні мистецької спадщини Гуцульщини. Проект мав на меті вивести гуцульське мистецтво на світову арену та слугує комплексною платформою, що демонструє органічне середовище, в якому процвітають і творять гуцульські

митці. Крім того, він функціонує як ключовий інструмент для збагачення туристичного досвіду в Карпатському регіоні, надаючи натхнення та розуміння життя і мистецьких зусиль гуцульських ремісників.

Варто відзначити, що початок проекту характеризувався обширною польовою роботою, що охоплювала мандрівки довжиною понад 800 кілометрів як знайомими, так і незвіданими територіями в Карпатах. Під час цих подорожей команда проекту ретельно дослідила 40 різних місцевостей, де живуть музиканти, різьбярі по дереву, ткачі, вишивальниці та інші ремісники. Зокрема, було організовано дві експедиції, проведені з української та румунської сторони. Відчутним результатом цих експедицій стала онлайн-галерея, доповнена інтерактивною мапою, що окреслює географічний розподіл гуцульських ремісників. [2 ; 13] Підсумовуючи, автор зазначає, що для збереження та демонстрації багатого культурного потенціалу Гуцульщини через різні форми презентації необхідний спільний підхід із залученням різних зацікавлених сторін. Ці зусилля охоплюють збереження довкілля, розвиток туризму та відродження традиційних ремесел. Станом на сьогодні гуцульські фестивалі слугують ключовими платформами для вшанування культурної спадщини регіону, а музеї та інноваційні проекти пропонують захоплюючий досвід, що сприяє збереженню гуцульського мистецтва. Крім того, освітні програми та ініціативи, такі як Міжнародна Карпатська школа, відіграють вирішальну роль у налагодженні співпраці, обміні знаннями та практиками сталого розвитку. Ці зусилля спрямовані на позиціонування Гуцульщини як провідної культурної та екологічної дестинації, що демонструє унікальну ідентичність світовій аудиторії.

2.2. Культурні характеристики художніх колективів, звичаїв та обрядів

Культурні характеристики художніх колективів, звичаїв та обрядів Гуцульщини мають глибоке коріння в історії та традиціях цього регіону. Гуцульщина зберігає багато архаїчних рис у своїй духовній культурі та побуті, які передаються з покоління в покоління. Ці риси охоплюють як традиційні

знання і вірування, так і звичаї та обряди, що поєднують язичницькі і християнські елементи. Художні колективи Гуцульщини представляють різні жанри мистецтва, включаючи фольклорно-етнографічні колективи, вокальні ансамблі, оркестри народних інструментів, самодіяльні театри, гумористичні виступи та танцювальні колективи. Обов'язковою умовою для цих колективів є виконання творів, що відображають гуцульську тематику та автентичність регіону. Гуцульський фольклор багатий на обрядові пісні, казки, легенди та перекази, які відзначаються своєрідною мелодикою і цікавими сюжетами. Окрім фольклору, Гуцульщина славиться своїм декоративно-ужитковим мистецтвом, таким як кераміка, різьба по дереву, ткацтво, вишивка, обробка металу та шкіри. Вироби гуцульських народних майстрів мають велику художню цінність і служать важливим елементом культурної спадщини регіону. Звичаї та обряди гуцулів збереглися як важливий аспект їхньої культури. Вони включають традиційні знання, вірування, обрядові танці та ритуали, що проводяться під час релігійних і світських свят. Ці традиції відображають історичні зміни, поєднуючи елементи язичництва і християнства, та зберігають ірраціональні уявлення, набуті протягом століть. Етнопедагогічний феномен Гуцульщини виявляється в системі художнього виховання дітей у родинах майстрів народного мистецтва, які передають свої знання і навички наступним поколінням. Родинне виховання включає залучення дітей до господарської діяльності та народних художніх промислів, що розвиває їхні працелюбність, підприємливість і художній смак. Загалом, культурні характеристики художніх колективів Гуцульщини, звичаї та обряди відображають багатство і різноманітність духовної культури регіону, яка є невід'ємною частиною національної культурної спадщини України. [9]

Збірка творів художньої кераміки в керамологічній колекції Національного музею народного мистецтва Гуцульщини та Покуття імені Й. Кобринського є визначним зібранням культурної спадщини цього регіону, що ілюструє багатовікову історію та розвиток народного мистецтва. Ця колекція

містить близько 5 тисяч експонатів, що представляють різні періоди та осередки гончарства, такі як Коломия, Косів, Пістинь і селище Кути. На прикладі цієї колекції можна відстежити художньо-стильові особливості розпису керамічних виробів, а також впливи та взаємозв'язки між різними осередками та майстрами. Значну увагу приділено творчості класиків художньої кераміки кінця XIX — початку XX століття, які заклали основи для сучасних майстрів, продовжуючи традиції народного гончарства Гуцульщини й Покуття. Колекція містить різноманітні види керамічних виробів, включаючи побутові предмети, такі як миски, тарелі, дзбанки, колачі, ліхтарі (свічники) та кахлі для облицювання печей. Орнамент покутської і гуцульської кераміки відзначається своєю багатобарвністю та складністю, утворюючи різноманітні композиції з використанням технік риткування та фляндрування. Основні мотиви орнаментів включають космогонічні символи, язичницько-християнські елементи, геральдику, релігійні, побутові та воєнні сцени. Коломийське гончарство, зокрема, відоме своїми стилізованими рослинно-геометричними мотивами, виконаними в зелено-коричневій гамі на білому тлі. Відомі майстри кінця XIX — початку XX століття, такі як Войцех і Кароль Славіцькі, Антон Марійчук, Кароль Санойца, залишили значний слід у розвитку цього мистецтва. Створення Коломийської Гончарної школи та її участь у Всесвітній виставці в Парижі у 1900 році підкреслили важливість цього центру гончарства на Східній Галичині.

У колекції музею також представлені твори сучасних майстрів, які відроджували традиції коломийської кераміки в 1970-х роках, такі як В. Петраша, В. Кахнікевича, Т. Матейчука, Р. Подоляка та Л. Цибульської. Родина Кахнікевичів-Никоровичів зберігає характерні особливості техніки і декору коломийського гончарства, а пошуками нових форм та засобів орнаментики відзначається творчість М. Лобурак. Місто Косів, інший важливий центр керамічного виробництва на Гуцульщині, також представлено у музейній колекції. Кераміка Косова характеризується трикольоровою гамою (зеленою,

жовтою і коричневою) на білому тлі та технікою ритованого розпису. Відомі майстри середини ХІХ століття, такі як родина Баранюків та О.П. Бахматюк, залишили багату спадщину високохудожніх кахлів та побутових предметів. Творчість косівських майстрів ХХ століття, зокрема родинних династій Совіздранюків-Цвіликів, Тим'яків, Рошиб'юків, продовжує розвивати традиції гончарного мистецтва, передаючи свої вміння наступним поколінням. У колекції музею зберігаються твори Павлини та Григорія Цвіликів, їхньої дочки Стефанії Заячук та внуків Надії Вербівської й Ірини Заячук. Село Пістинь, ще один важливий осередок гончарства, представлений творами майстрів середини ХІХ та початку ХХ століть, таких як Дмитро Зондюк, П. Г. Кошак, Казимир Возняк, Петро Тимчук та інші. Твори цих майстрів вирізняються експресивністю та оригінальністю орнаментальних розписів. Кераміка селища Кути також представлена у музейній збірці, відзначаючись своєю багатогранністю та використанням димленої техніки. Найвідомішими майстрами цього осередку є М. Я. Волощук, Угринюк М. Ф., Матусевич Я. К., подружжя Джумариків. Таким чином, збірка кераміки Національного музею народного мистецтва Гуцульщини та Покуття імені Й. Кобринського є важливим джерелом для вивчення та збереження культурної спадщини цього регіону, відображаючи розвиток народного мистецтва від пізньотрипільського періоду до сучасності. [15]

Національний академічний гуцульський ансамбль пісні і танцю "Гуцулія" є одним із найвідоміших і найважливіших культурних колективів України, заснований у 1939 році в Станіславі (тепер Івано-Франківськ) видатним українським композитором та культурним діячем Ярославом Барничем. Ансамбль був створений з метою збереження та популяризації гуцульського фольклору, музики та танцю, відображаючи багатство культурної спадщини Гуцульщини. З моменту свого заснування, ансамбль швидко здобув популярність завдяки високій якості виконання і глибокому розумінню національних традицій. Перший концерт відбувся у травні 1940 року і

відзначився великим успіхом серед глядачів. Програма концерту включала найкращі гуцульські пісні, танці та музичні твори, що стали основою репертуару ансамблю. Під час Другої світової війни діяльність ансамблю була перервана, проте у 1944 році він був відновлений завдяки зусиллям Михайла Магдія та Ярослава Чуперчука. Колектив знову почав готуватися до виступів, хоча умови були дуже важкими - не було приміщень, костюмів, нотних матеріалів. Незважаючи на це, ансамбль виступав у різних місцях, часто при гасових лампах, піднімаючи дух глядачів своїм мистецтвом. У післявоєнний період колектив очолив відомий диригент Дмитро Котко, який підняв професійний рівень ансамблю і забезпечив його визнання на загальноукраїнському та міжнародному рівнях. Зі складу колективу виділялися такі видатні артисти як Володимир Петрик, який зробив значний внесок у хореографічне мистецтво ансамблю, та Петро Князевич, який згодом став художнім керівником. Протягом 1960-х і 1970-х років ансамбль зіткнувся з труднощами, пов'язаними з політичними змінами в країні, але завдяки ентузіазму та патріотизму своїх керівників і артистів, він не лише зберіг, а й збагатив свою художню спадщину. Було створено низку нових програм, що включали обрядові та історичні сюїти, такі як "Гуцульське весілля" та "Опришки Олекси Довбуша". З 1980-х років і до сьогодні ансамбль очолює Петро Князевич, під керівництвом якого колектив продовжує розвиватися і зберігати традиції гуцульського мистецтва. За цей час ансамбль став лауреатом багатьох міжнародних конкурсів і фестивалів, отримав численні нагороди і визнання як в Україні, так і за її межами. Сьогодні Національний академічний гуцульський ансамбль пісні і танцю "Гуцулія" є важливим представником української культури, який пропагує гуцульське мистецтво на міжнародній арені. Колектив бере активну участь у культурних заходах, гастролює по різних країнах, демонструючи високу техніку виконання, барвисті костюми і неповторний колорит гуцульського фольклору. Завдяки своїй творчій

діяльності, ансамбль не лише зберігає, але й популяризує культурну спадщину Гуцульщини, забезпечуючи її збереження для майбутніх поколінь. [29]

Національний академічний Гуцульський ансамбль пісні і танцю "Гуцулія" продовжує бути важливим культурним осередком, що пропагує та зберігає гуцульське мистецтво, музичні та танцювальні традиції Карпатського регіону. Сучасний етап розвитку ансамблю відзначається високим професіоналізмом, постійним творчим пошуком і активною участю в культурному житті як України, так і за її межами. Ансамбль "Гуцулія" бере свій початок з аматорського хору села Космач, який у 1939 році перетворився на Державний Гуцульський ансамбль пісні і танцю. Першим художнім керівником був Ярослав Барнич, автор відомої пісні "Гуцулка Ксеня". Ансамбль швидко здобув популярність завдяки своєму унікальному репертуару, який включав старовинні гуцульські пісні, коломийки та танці. Після перерви, спричиненої Другою світовою війною, ансамбль відновив свою діяльність у 1944 році. Під керівництвом таких видатних митців, як Дмитро Котко та Ярослав Чуперчук, колектив набув широкого визнання. Протягом своєї історії ансамбль очолювали видатні художні керівники, серед яких Михайло Магдій, Володимир Пащенко, Михайло Гринишин, Богдан Дерев'янка, Іван Легкий та інші. Особливої уваги заслуговує період керівництва ансамблем Народним артистом України Петром Князевичем, який працював у колективі понад 30 років. Завдяки його зусиллям та таланту, ансамбль зберіг і примножив свої традиції, створивши понад 50 обробок народних пісень та численні вокально-хореографічні композиції. Під керівництвом Князевича ансамбль виконував не лише традиційний репертуар, але й класичні хорові твори, такі як ораторія Й. Гайдна "Юда-Маккавей" та "Коронаційна меса" В. А. Моцарта. Сьогодні "Гуцулія" продовжує свій розвиток під керівництвом народного артиста України Івана Курилюка, учня Володимира Петрика, та заслуженого артиста України Василя Курцеби, який керує оркестром. У 2006 році ансамбль отримав статус академічного, а в 2009 році — національного. Ці відзнаки підкреслюють високий рівень

професіоналізму та значущість колективу в культурному житті України. Ансамбль активно підтримує зв'язок з гуцульськими селами, де зберігаються унікальні традиції та обряди, які стають джерелом натхнення для нових творчих проєктів. Протягом свого існування колектив виконував безліч програм, присвячених народним святам і традиціям, таких як "Гуцульське Різдво", "Йорданські хороводи", "Літування на полонині" та "Космацький Великдень". Ці виступи відзначаються своєю самобутністю, темпераментом і глибокою народністю.

Сучасний репертуар ансамблю включає не лише традиційні гуцульські пісні та танці, але й нові вокально-хореографічні композиції, що відображають сучасні тенденції в народному мистецтві. Колектив активно гастролює, представляючи українську культуру на міжнародних фестивалях і конкурсах, здобуваючи високу оцінку як української, так і зарубіжної публіки.

Національний академічний Гуцульський ансамбль пісні і танцю "Гуцулія" є справжньою перлиною Карпатського краю, яка зберігає та примножує культурну спадщину гуцулів, відкриваючи нові горизонти для розвитку народного мистецтва. Ансамбль залишається вірним своїм традиціям, водночас постійно вдосконалюючи професійну майстерність і створюючи нові творчі проєкти, що дарують глядачам справжню насолоду та дозволяють відчувати живий подих карпатських гір та невмирущий колорит народного мистецтва. [16]

Гуцульські фестивалі та народні свята є важливою частиною культурного життя Карпат і Закарпаття, де зберігаються традиції, обряди та мистецтво місцевих жителів. Відпочинок у Карпатах сезону 2024 року пропонує можливість зануритися в цю унікальну атмосферу через різноманітні культурні заходи. Гуцульські вечорниці, організовані компанією «Відпочинок 365», включають проживання у сучасних готельних комплексах Трускавця та Ворохти з щоденними розвагами. Ці заходи пропонують туристам історичні, трекінгові та пізнавальні екскурсії найцікавішими місцями Карпат,

Прикарпаття та Закарпаття. Насичена вечірня програма включає традиційні карпатські гуляння, ігри, ватру та танці, зокрема аркан, голубку і гуцулку, а також музику на скрипках, цимбалах, дриббах і трембітах. Фольклорні свята Карпат включають Різдво та Маланку, що святкуються у Верховині, Ворохті, Коломій, Івано-Франківську, Косові та Самборі. У кожному регіоні є свої особливі традиції прикрашання дому, трапез та колядування, що створює унікальну атмосферу свята. Поливаний понеділок після Великодня також є яскравим святом, під час якого молодь влаштовує справжні бої та щедро обливає водою перехожих, що символізує очищення і нове життя. Свято Івана Купала відзначається екскурсіями на полонини з альпійськими луками, до водоспадів Шипіт і Терношорський Гук, уздовж карпатських річок, де туристи збирають запашні трави, вчать обрядові пісні та готуються до купальських стрибків через багаття. Маковей, Яблучний і Горіховий Спас є трьома атмосферними святами, які поєднують релігійні вірування та сімейні традиції, що робить їх дуже смачними та веселими. Проводи та зустрічі пастухів є важливими подіями навесні та восени, коли в карпатських селах з танцями, приказками та особливими обрядами проводжають отари овець на полонини та зустрічають їх знову восени, пригощаючися свіжою бринзою та вурдою. До програм «Відпочинок 365» входять прогулянки на десять найкрасивіших полонин Чорногорського хребта, Бескидів та Горганів. Серед топових фестивалів Карпат і Закарпаття варто відзначити фестиваль «Червене вино», який проходить у Береговому на початку січня. Цей захід об'єднує закарпатських виноробів, які презентують вино врожаю попереднього року, що досягає рівня божоле. Фестиваль передбачає дегустації, конкурси та знайомство з традиційними ремеслами. У квітні в Ужгороді проходить «Сакура фест», де буйне цвітіння сакур стає фоном для ярмарку ремесел, волонтерських програм, театралізованих вистав і дегустацій бограча, меду, баношу та цмунди. Фестиваль «Бельтайн» в Ужгороді відзначається кельтськими першотравневими традиціями з лицарськими поєдинками, історичними

квестами, піснями та майстер-класами. Фестиваль повітряних куль «Східниця FLY FEST» є чудовою нагодою побачити курортну Східницю з висоти польоту яструба та зробити селфі на тлі різнокольорових аеростатів. У Яремчі День міста, що святкується на другу неділю липня, перетворюється на костюмований гуцульський карнавал з концертами та частуваннями від найкращих ресторанів Карпат. «Лудене-Фест» у Косові в липні є міксом традиційної гуцульської та сучасної моди, з фешн-шоу, концертами та шопінгом на знаменитому Косівському ринку. Фестиваль «Гуцульська Бринза» у Рахові на першу неділю вересня є масштабним святом, на якому змагаються сировари восьми районів Гуцульщини. Ці фестивалі та свята не лише зберігають і популяризують гуцульську культуру, але й сприяють її розвитку, зміцненню національної самосвідомості та обміну між різними регіонами та світом. [45]

Культура Гуцульщини багата на унікальні міфи, легенди, і забобони, які виткані з язичницьких вірувань і християнської доктрини. Народні прикмети і забобони є не просто пережитком минулого, а складною системою, яка зберігає пам'ять про давні часи і практики. До цих пір серед гуцулів живуть вірування, які описав ще в кінці XIX століття отець Теодозій Злоцький. Його збірка "Забобони, вірування і деякі звичаї з середовища підкарпатського руського народу" відображає глибину і складність гуцульських традицій. Гуцули, населяючи гірські території, відзначаються особливим ставленням до землі, що виражається у численних ритуалах та віруваннях. Вони вірять, що кроти є душами тих, хто свідомо брехав у суді за землю, та тепер відбувають покарання, перебуваючи між світами. Під час обробітку землі гуцули дотримуються ряду обрядів, які мають захистити їх від невдач: наприклад, не посіють цибулю у середу, адже вірять, що вона не виросте круглою. Релігійні свята теж суттєво впливають на побут гуцулів. Напередодні Трійці між капустою втикають гілки ліщини та дуба для захисту від шкідників, а у день Введення Богородиці починається ворожіння з коровами. Ритуали захисту худоби від відьом включають різні обряди, як-от пропускання корови через

брилу кам'яної солі та змащення часником і дьогтем. Повір'я, пов'язані з природними явищами, також мають місце в гуцульській культурі. Наприклад, уявлення про вогонь як про обличчя Бога, що може принести магічну допомогу та зцілення. На Хрещення гуцули чекають, коли відкриється небо, вірячи, що хто це побачить, той отримає бажане. Вірування гуцулів стали важливою частиною їхньої культурної ідентичності, демонструючи глибоке зв'язання з природою, релігією та історією. Вони продовжують дивувати та приваблювати етнографів і всіх, хто прагне зрозуміти душу цього гірського народу. [43]

Гуцули дуже ретельно підходять до вибору місця для будівництва. Вірили, що добробут родини залежить від розташування хати. Вони віддавали перевагу рівним ділянкам на південних схилах, оскільки таке розміщення забезпечувало кращий доступ до сонячного світла та захист від вітрів. Відповідно до гуцульських уявлень, перед будівництвом хати необхідно було провести ряд ритуалів, які мали на меті забезпечити майбутню споруду захистом від злих духів. Наприклад, вважалося, що прив'язування худоби до місця будівництва і спостереження за її поведінкою могло вказати на придатність або непридатність місця для забудови. Значення має і час початку будівництва. Оптимальними днями для розпочинання робіт вважалися вівторок, четвер та субота, в той час як інші дні могли вважатися несприятливими через пов'язані з ними народні перекази. Обране для будівництва місце могло бути «протестоване» різними способами, включаючи перевірку на наявність «підшкірних вод» за допомогою виноградної лози, що свідчило про глибокі знання гуцулів про природні феномени та їх вплив на життя людини. Особливе значення в гуцульській традиції має ритуал закладення основи будівлі. Під час закладки фундаменту могли проводити обряди, спрямовані на залучення щастя і захист від зла, включаючи закладення в основу хати монет, шерсті, свяченої води, зерен пшениці та інших предметів, які символізували благополуччя і захист. Будівництво завершувалося проведенням спеціальних молитов та ритуалів, які мали на меті освятити нову

споруду та забезпечити мирне і щасливе життя її мешканцям. Важливою частиною цього процесу було святкування завершення будівництва, під час якого майстри і господарі обмінювались подарунками і добрими побажаннями. Таким чином, гуцульські звичаї, вірування та обряди, пов'язані з будівництвом, відображають унікальне сплетіння духовної культури та практичної мудрості цього народу, які передаються з покоління в покоління і продовжують бути живою частиною їхнього повсякденного життя. [8]

Гуцульська культура – це унікальне явище на карті України, яке сформувалося в ізольованих гірських умовах Карпат. Життя в горах не тільки надало гуцулам силу і витривалість, але й зберегло стародавні традиції, які в сучасному світі зустрічаються рідко. Однією з найбільш колоритних традицій є вихід на полонину – важливий весняний ритуал, коли гуцули виводять худобу на гірські луки для літнього випасу. Цей захід супроводжується музикою трембіт, рогів і традиційних пісень, що підкреслює тісний зв'язок гуцулів із природою. Полонинський вихід – це не просто аграрний захід, а справжнє народне свято, яке демонструє глибокий духовний зв'язок гуцулів з їх землею і традиціями. Різдвяні традиції гуцулів також унікальні. Приготування до свята починається з виготовлення дідуха – символу предків, який привносить у домівку духів предків для захисту та благословення. Різдвяна вечеря має строгий ритуал і складається з дванадцяти пісних страв, що символізують 12 місяців. Кутя, основна страва, символізує злагоду та достаток у новому році. [44] Традиційне гуцульське весілля — це видатна подія, яка демонструє культурну спадщину та соціальну структуру гуцулів. Весілля, що триває дві доби, починається з різноманітних ритуалів і обрядів, кожен з яких має глибокий символічний зміст. Від плетення вінка, який символізує долю молодих, до обряду викупу нареченої, весілля на Гуцульщині відображає звичаї, що передаються з покоління в покоління, включаючи традиційні пісні та танці, що супроводжують всі етапи весілля. [41]

Поховальні звичаї гуцулів, як етнографічної групи українців, є глибоко вкоріненими в їх культурі та світогляді. Ці звичаї досліджувалися в рамках етнографічної експедиції Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України влітку 2012 року у Верховинській, Косівській та Надвірнянській районах Івано-Франківської області. Дослідження виявило загальноукраїнський характер обрядовості, яка має певні регіональні та локальні особливості. Смерть для гуцулів завжди була природним явищем, заслуженим підсумком життя. Вони вважали, що смерть настає лише після прожиття благочестивого життя і виконання всіх матеріальних зобов'язань. Однак, раптова або ненатуральна смерть сприймалася як порушення божих заповітів. Ці уявлення, хоча і дещо змінилися з часом, все ще залишаються важливою частиною гуцульської культури. Підготовка до смерті у гуцулів включає підготовку як душі, так і тіла. Старші люди часто готують для себе поховальне вбрання, яке включає традиційні елементи гуцульського одягу: барвисті сорочки, запаски, кожухи-кептарі, пояси, капчурі та постолі. В деяких районах, таких як Микуличин, цей звичай менш поширений, і традиційне вбрання використовується рідше. Обряд поховання починається зі сповіщення про смерть. У гуцульських селах цей процес зазвичай не потребує запрошень – люди самі приходять на провідок та похорон. Однак, трембітарів, які повідомляють про смерть та супроводжують похорон, найчастіше запрошують у Верховинському районі. Ця традиція є дорогою, і не завжди доступною для всіх. Традиційно, похорони у гуцулів супроводжуються церковним хором, що вважається найкращим способом віддання шани покійному. Під час похорону важливе значення має ритуал "посіжене", який передбачає сидіння громади біля тіла покійного. Це робиться, щоб покійник не залишався сам. Цей звичай, хоча і змінений з часом, все ще практикується. Похоронна процесія рухається в суворому порядку: спочатку йдуть церковні фани, хрест, священник, трунва, родичі та односельці. Якщо похорон проводиться на автотранспорті, всі основні учасники процесії сідають на борт вантажівки. На похороні обов'язковим є

використання церковних нош для перенесення труни. У радянські часи, коли місцеві церкви були закриті, це правило не завжди дотримувалося. Проте, сьогодні воно знову стало нормою. Після похорону проводиться поминальний обід, який може бути як пісним, так і скоромним, але обов'язково багатим. У Верховинському районі цей обід часто проводять до похорону, що не завжди схвалюється сусідами. Проте, поминальні обіди є важливою частиною поховальної обрядовості, вони об'єднують родину та громаду, сприяють соціальній підтримці у важкий час. Траурна процесія завершується на кладовищі, де священник довершує відправу, труну опускають у яму і могилу засипають. На кладовищі залишають поминальні хліби та інші продукти "за прости Біг", які символічно призначаються для пташок. Хрести, що встановлюються на могилах, зазвичай чотирираменні і не прикрашаються на поминальні суботи, хоча цей звичай почав з'являтися недавно. [37]

Висновки до розділу II

Цей розділ дипломної роботи, присвячений регіональній гуцульській спадщині в контексті сьогодення, розкриває потенціал Гуцульщини та форми його презентації в сучасних умовах. Гуцульщина, як самобутній етнографічний регіон, вирізняється унікальними господарськими практиками, традиційною матеріальною культурою та духовними звичаями. Ми підкреслюємо, що цей регіон охоплює значну частину Українських Карпат, має специфічні природні умови та культурні особливості, які впливають на всі аспекти життя його мешканців. На нашу думку, сучасне збереження та розвиток матеріальної і духовної культури Гуцульщини є надзвичайно важливими завданнями. У зв'язку з глобальними соціально-економічними змінами та зростаючим впливом сучасних технологій, існує ризик втрати етнічної культури. Проте, збереження культурної спадщини Гуцульщини сприяє не лише підтримці історичної ідентичності регіону, але й підвищенню його туристичної привабливості.

Ми відзначаємо, що зусилля щодо збереження гуцульської культури включають низку ініціатив, таких як створення національних та регіональних

парків, проведення культурних фестивалів, освітні програми, спрямовані на популяризацію народних мистецтв, та відродження традиційних ремесел. Ці заходи сприяють сталому розвитку регіону, зберігаючи його унікальні природні та культурні ресурси. На нашу думку, розвиток туристичного потенціалу Гуцульщини потребує комплексного підходу, який включає збереження природних ландшафтів, покращення інфраструктури та активне використання культурної спадщини для створення туристичних продуктів. Важливою є також співпраця між місцевими громадами, бізнесом та державними інституціями для забезпечення сталого розвитку туризму. Нами наголошено на необхідності подальшого дослідження та документування гуцульських культурних практик, які відображають багатогранність цього унікального регіону. Гуцульщина має великий потенціал для розвитку як культурного, так і екологічного туризму, що може стати важливим фактором соціально-економічного зростання регіону.

РОЗДІЛ III. РЕГІОНАЛЬНА ГУЦУЛЬСЬКА СПАДЩИНА В СИСТЕМІ ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ

3.1. Туристична сфера в умовах трансформаційних змін та війни

Туристична сфера в умовах трансформаційних змін та війни зазнала значних потрясінь та випробувань, починаючи ще з пандемії COVID-19, яка суттєво вплинула на галузь. Закриття аеропортів, спорожнілі готелі та падіння попиту на послуги турагентств стали основними викликами, з якими зіткнулися підприємці. Однак, щойно сфера почала оговтуватися від наслідків коронавірусу, повномасштабне вторгнення РФ в Україну завдало нового потужного удару туристичному бізнесу. Проте, навіть у таких складних умовах, галузь намагається відроджуватися та планувати майбутнє.

Війна в Україні суттєво вплинула не лише на внутрішній туризм, а й на загальну ситуацію в Європі. Повномасштабне вторгнення Росії призвело до зростання цін на нафту та логістику, а також підвищило рівень невизначеності серед європейців. Це, зокрема, у перші пів року війни спричинило перебої у подорожах по всій Східній Європі. За даними Всесвітньої туристичної організації, кількість авіарейсів через війну в Україні впала найбільше у таких країнах як Молдова, Словенія, Латвія, Фінляндія та Чехія. Потенційні втрати світової туристичної економіки від війни оцінюються у 14 мільярдів доларів. В Україні ж надходження від галузі до держбюджету скоротилися у 2022 році більш ніж на 30%. Особливо відчутно постраждали турбази, кемпінги та дитячі табори відпочинку, які зменшили сплату податків на 57%, туристичні оператори - на 35%, а туристичні агенції - на 27%. Приріст надходжень на 46% був зафіксований лише від діяльності пансіонатів та гуртожитків, що використовувалися як тимчасовий прихисток для переселенців через бойові дії. У 2023 році ситуація не покращилася: галузь скоротилася на третину порівняно з початком 2022 року, а кількість компаній у туристичній сфері зменшилася на 34%. Незважаючи на це, туризм в Україні адаптувався до умов війни та перелаштувався на інші формати. Готелі стали місцем розміщення закордонних

дипломатів, громадських активістів, журналістів та волонтерів. За 2022 рік в Україну в'їхало майже 2 мільйони іноземців, з яких мільйон — вже під час повномасштабного вторгнення РФ. Активні бойові дії не завадили хасидам святкувати Рош га-Шана в Умані, куди у 2022 році прибули 23 тисячі паломників. Внутрішній туризм також частково відновився. Найпопулярнішими серед українців стали західні регіони, такі як Чернівецька, Львівська та Закарпатська області, де рівень безпеки вищий. На півдні країни, зокрема на Одещині, Миколаївщині та Херсонщині, відбулося відчутне падіння доходів від туризму. Антон Тараненко, голова правління «VisitUkraine.Today», зазначає, що у відновленні туризму вже помітні певні тенденції. Зріс інтерес до оздоровчого відпочинку у санаторіях, де можна відновити спокій подалі від вибухів та повітряних тривог. Збільшився попит на подорожі для однієї людини або для родини, тоді як групові тури стали менш популярними. Наявність світла, води, зв'язку та укриття стала пріоритетною вимогою до готелів та хостелів. [42]

Українці тепер бронюють тури переважно в останній момент, через неможливість планувати наперед під час війни. Між гравцями ринку вже йдуть розмови про повоєнне відродження галузі. Катерина Артюх з «Join UP!» вважає, що найшвидше відновлюватимуться регіони, які найменше постраждали від війни. Водночас туризм у звільнених містах матиме свої особливості: екскурсійні маршрути потрібно буде прокладати з урахуванням місць пам'яті та трагедій, які мають стати частиною меморіального туризму. На тлі цих викликів, туристичні агентства орієнтуються здебільшого на внутрішнього туриста, пропонуючи рекреаційний відпочинок у горах або в сільській місцевості, а також розробляючи автобусні тури за кордон. Пошук платоспроможних клієнтів залишається найбільшою проблемою бізнесу у сфері. Тут на допомогу приходять сучасні маркетингові інструменти на основі аналітики великих даних, які пропонує компанія Київстар. Портрет клієнта дозволяє детальніше ознайомитися зі споживачами послуг, аналізуючи їх базу

за віком, статтю, локацією, інтересами тощо. Геоаналітика допомагає готелям визначити, з яких областей України до них найчастіше приїжджають туристи, а таргетовані SMS- або Viber-розсилки дозволяють надсилати персоналізовані пропозиції окремим групам клієнтів. Ці інструменти допомагають сформуванню унікальних пропозицій для різних сегментів цільової аудиторії та запуску ефективної реклами. Загалом, попри складнощі воєнного часу, туристичний бізнес в Україні продовжує працювати та знаходити нових клієнтів, спираючись на сучасні маркетингові стратегії та адаптуючись до нових умов. [14]

Туристична сфера Гуцульщини, як і багатьох інших регіонів України, зазнала значних змін під впливом трансформаційних процесів та війни. Гуцульщина, відома своїми унікальними культурними традиціями, природними багатствами та історичними пам'ятками, має великий потенціал для розвитку туризму. Проте, останні роки стали серйозним випробуванням для цього регіону.

Передусім, варто зазначити, що трансформаційні зміни в туристичній сфері Гуцульщини пов'язані з декількома основними факторами. Серед них — економічні реформи, розвиток інфраструктури та зміна соціально-економічних умов. З одного боку, покращення доріг, будівництво нових готелів та туристичних об'єктів сприяють зростанню туристичного потоку. З іншого боку, економічна нестабільність та соціальні зміни впливають на можливості місцевого населення та туристів. Війна в Україні та її вплив на туристичну сферу Гуцульщини є особливо важливою темою для аналізу. Війна привела до зміщення пріоритетів державної політики, перенаправлення ресурсів та зменшення уваги до розвитку туризму. Багато туристів з інших регіонів України та з-за кордону утримуються від подорожей через питання безпеки. Водночас, внутрішні переселенці, які шукають тимчасовий притулок у відносно безпечних регіонах, таких як Гуцульщина, створюють нові виклики та можливості для туристичної сфери. Окрім того, війна вплинула на

психологічний стан населення, що, в свою чергу, відобразилося на попиті на туристичні послуги. Люди шукають місця для відпочинку та релаксації, де вони можуть тимчасово забути про труднощі війни. Гуцульщина з її мальовничими краєвидами та здоровим кліматом стала однією з таких локацій. Тут особливого розвитку набули екологічний туризм, оздоровчий туризм та етнографічні тури. Не можна оминати увагою і культурний аспект. Гуцульщина зберегла свої автентичні традиції, фольклор та ремесла, що є привабливими для туристів, які цікавляться культурною спадщиною. Місцеві фестивалі, ярмарки та майстер-класи стали важливими елементами туристичної пропозиції. В умовах війни такі заходи набули ще більшої значущості, адже вони сприяють консолідації громади та збереженню національної ідентичності. Проблеми, з якими стикається туристична сфера Гуцульщини, також варто розглянути. Серед них — нестача фінансування, недостатній рівень промоції регіону на національному та міжнародному рівнях, а також конкуренція з іншими туристичними регіонами. Крім того, екологічні виклики, зокрема вирубка лісів та забруднення довкілля, можуть негативно впливати на туристичну привабливість регіону. На завершення, можна зазначити, що туристична сфера Гуцульщини в умовах трансформаційних змін та війни зазнає як труднощів, так і відкриває нові можливості. Туристичний потенціал Гуцульщини значний, і при правильному підході цей регіон може стати одним із провідних туристичних центрів України.

На основі аналізу низки джерел, ми зробили висновок, що туристична сфера Гуцульщини зазнала значних трансформацій під впливом економічних змін, розвитку інфраструктури та війни в Україні. Ми вважаємо, що ці зміни мають як позитивні, так і негативні наслідки для регіону, впливаючи на всі аспекти туристичної діяльності та надання послуг. З одного боку, розвиток інфраструктури, включаючи покращення доріг та будівництво нових готелів, сприяє зростанню туристичного потоку. Це особливо важливо в умовах, коли туристи шукають безпечні місця для відпочинку та релаксації. На основі

нашого аналізу, Гуцульщина з її мальовничими краєвидами, здоровим кліматом та багатою культурною спадщиною стає привабливим напрямком для внутрішнього туризму. Водночас, війна створила нові виклики, такі як питання безпеки, що утримує багатьох потенційних туристів від подорожей. Одним із позитивних аспектів є поява внутрішніх переселенців, які шукають тимчасовий притулок у відносно безпечних регіонах, таких як Гуцульщина. Ми вважаємо, що це створює нові можливості для розвитку туристичної інфраструктури та надання послуг, орієнтованих на довготривале проживання та відпочинок. Зокрема, тут особливого розвитку набули екологічний туризм, оздоровчий туризм та етнографічні тури, які пропонують відвідувачам занурення в автентичну культуру регіону. Культурний аспект також грає важливу роль у туристичній сфері Гуцульщини. На основі аналізу джерел, ми дійшли висновку, що збереження автентичних традицій, фольклору та ремесел приваблює туристів, які цікавляться культурною спадщиною. Місцеві фестивалі, ярмарки та майстер-класи стали важливими елементами туристичної пропозиції, особливо в умовах війни, коли такі заходи сприяють консолідації громади та збереженню національної ідентичності. Проте, туристична сфера Гуцульщини стикається і з низкою проблем. Однією з них є нестача фінансування та недостатній рівень промоції регіону на національному та міжнародному рівнях. На основі аналізу, ми вважаємо, що конкуренція з іншими туристичними регіонами також є значним викликом. Крім того, екологічні проблеми, такі як вирубка лісів та забруднення довкілля, можуть негативно впливати на туристичну привабливість регіону. Для вирішення цих проблем і покращення туристичного потенціалу Гуцульщини необхідно застосовувати комплексний підхід, що включає збереження природних ландшафтів, покращення інфраструктури та активне використання культурної спадщини для створення унікальних туристичних продуктів. Ми вважаємо, що важливою є також співпраця між місцевими громадами, бізнесом та державними інституціями для забезпечення сталого розвитку туризму. Використання сучасних маркетингових

інструментів, таких як аналітика великих даних, дозволяє краще розуміти потреби туристів та створювати персоналізовані пропозиції. На завершення, ми вважаємо, що Гуцульщина має великий потенціал для розвитку туризму.

3.2. Сучасні PR технології в туристичній сфері

Туризм в Україні суттєво постраждав від перших спалахів COVID-19 та російського вторгнення. Війна підірвала довіру споживачів і збільшила невизначеність щодо інвестицій в туристичний сектор. Туристичний бізнес переймається питанням доречності рекламних роликів під час війни, оскільки потенційні споживачі дуже чутливі до контенту, який вони споживають. Наприклад, недоречно показувати веселі подорожі та щасливих туристів у рекламних кампаніях, коли країна переживає важкі часи. На сьогоднішній день, туризм в Україні перебуває в замороженому стані. Проте підприємства туристичного спрямування повинні функціонувати і підтримувати економіку країни. Реклама, зокрема PR, є важливим інструментом просування туризму, оскільки надає великі можливості для реалізації різноманітних проєктів, розширення кордонів та збільшення потенційних споживачів. Наприклад, реклама внутрішнього туризму в Гуцульщині може включати відеоролики про традиційні фестивалі, такі як "Гуцульська бриндзя" або "Полонинське літо", що демонструють культурні та природні багатства регіону. Одним із методів, який сприяє популяризації внутрішнього туризму, є залучення соціальних мереж і блогерів. Державне агентство розвитку туризму використовує платформи як Instagram, Facebook, TikTok та YouTube для просування подорожей. Відомі українські блогери можуть рекомендувати туристичні маршрути в Карпатах, відвідування музею Гуцульщини в Яремче, екскурсії до фортець і архітектурних пам'яток. Незважаючи на війну, туристичні агентства на заході України почали пропонувати відпочинок, актуалізуючи меседж під контекст війни. Наприклад, агенції заявляють, що певний відсоток прибутку віддають на підтримку Збройних Сил України з приміткою «наближаємо перемогу разом». Це створює позитивний імідж компаній і сприяє зростанню довіри серед

клієнтів. Після закінчення війни в Україні очікувано з'являться нові види туризму, зокрема військовий туризм, який буде цікавий як внутрішнім, так і іноземним туристам. Наприклад, організація екскурсій до місць, де були активні бойові дії, може стати популярною серед туристів, які хочуть дізнатися більше про історію та події війни. В умовах воєнного стану спостерігається звуження туристичного ринку в Україні, що впливає на рішення споживачів щодо придбання туристичних продуктів. Важливо зберігати вагоме значення рекламної діяльності у туристичній сфері. Використання сучасних PR-технологій, таких як соціальні мережі та співпраця з блогерами, дозволить ефективно просувати туристичні продукти та зберігати позитивний імідж країни. Це сприятиме не тільки зростанню ваги України на міжнародному рівні, але і збільшенню потоку іноземних туристів після завершення війни. [25]

Сучасні PR-технології мають ключове значення для просування туристичних продуктів, особливо в контексті збереження та популяризації культурної спадщини Гуцульщини. Гуцульщина, з її багатою культурною спадщиною та унікальними традиціями, має великий потенціал для розвитку туризму. Водночас, сучасні технології маркетингу та зв'язків з громадськістю дозволяють ефективно залучати нових туристів і підтримувати зацікавленість вже існуючих відвідувачів. Зокрема, інтернет-реклама є одним з найефективніших засобів просування. Використання соціальних мереж, таких як Facebook та Instagram, дозволяє швидко поширювати інформацію про туристичні продукти та події, що відбуваються в регіоні. Наприклад, публікація відео з традиційними гуцульськими танцями на фестивалі "Гуцульська бриндзя" або ремісничими майстер-класами під час ярмарку "Покутські візерунки" може стати вірусною, привертаючи увагу широкої аудиторії. Ми вважаємо, що завдяки таким платформам можна створити інтерактивний контент, який сприятиме залученню туристів. Важливим інструментом також є робота з блогерами та лідерами думок, які мають значну аудиторію. Запрошення відомих блогерів для участі у фестивалі "Полонинське літо" або на

святкування Дня Гуцульської культури в Косові може значно підвищити інтерес до регіону. Організація блог-турів по Гуцульщині, де блогери можуть відвідати музеї Гуцульщини в Яремче, насолодитися місцевою кухнею в етно-ресторанах, взяти участь у майстер-класах з виготовлення традиційних гуцульських виробів, дозволить їм створити автентичний контент, який приверне їхніх підписників. Ще одним дієвим методом є таргетована реклама, яка дозволяє точно визначити цільову аудиторію та ефективно донести до неї рекламне повідомлення. Наприклад, використання геотаргетингу для реклами зимових туристичних пакетів на гірськолижний курорт "Буковель" або літніх піших турів по Карпатах в сусідніх регіонах і містах може залучити більше відвідувачів. Така реклама може включати відеоролики, фотозвіти та інтерактивні оголошення, що демонструють привабливість регіону.

Крім того, важливим аспектом є створення інформативного та естетично привабливого веб-сайту, який би містив всю необхідну інформацію про туристичні послуги, заходи та можливості відпочинку в Гуцульщині. Веб-сайт має бути оптимізований для пошукових систем (SEO), що дозволить потенційним туристам легко знаходити його при пошуку інформації про відпочинок в Україні. Ми вважаємо, що організація туристичних виставок та презентацій також є важливою складовою PR-діяльності. Наприклад, участь у міжнародній туристичній виставці ITB Berlin дозволить представити Гуцульщину на світовій арені, привертаючи іноземних туристів. Під час таких заходів можна організувати презентації з демонстрацією гуцульських костюмів, ремесел та страв, що створить унікальне враження про регіон. [7]

PR-технології мають ключове значення для просування туристичних продуктів, особливо в контексті збереження та популяризації культурної спадщини Гуцульщини. Гуцульщина, з її багатою культурною спадщиною та унікальними традиціями, має великий потенціал для розвитку туризму. Водночас, сучасні технології маркетингу та зв'язків з громадськістю дозволяють ефективно залучати нових туристів і підтримувати зацікавленість

вже існуючих відвідувачів. Сучасні туристичні фірми управляють складною системою маркетингових зв'язків. Комплекс маркетингових комунікацій складається із наступних елементів: реклама, стимулювання збуту, PR-зв'язки з громадськістю, персональний продаж і прями маркетинг. Реклама є однією з важливих інструментів прикладних соціальних комунікацій в туристичному бізнесі, оскільки вона формує у клієнта адекватне уявлення про якість та кількість послуг, які надає фірма. Наприклад, для популяризації Гуцульщини можна використовувати відеоролики про місцеві традиції, фестивалі та майстер-класи з виготовлення гуцульських виробів. Паблік рілейшнз (PR) – це стратегічний інструмент, який використовується для формування та підтримки позитивного іміджу компанії серед споживачів. Основними видами PR-діяльності у сфері туризму є робота із засобами масової інформації, випуск інформаційних матеріалів, організація прес-турів, проведення спеціалізованих міжнародних форумів та організація великих заходів. Наприклад, участь у міжнародній туристичній виставці ITB Berlin може залучити іноземних туристів до Гуцульщини, а організація фестивалю "Гуцульська бриндзя" або "Полонинське літо" приверне увагу до місцевої культури і традицій. Глобальна мережа Інтернет є інноваційним засобом масової комунікації, який має свої особливості та переваги у туристичній рекламі. Наприклад, розміщення інформації про гуцульські фестивалі на популярних туристичних сайтах, реєстрація сайту в пошукових системах, банерна реклама та розсилки по електронній пошті дозволять швидко донести інформацію до потенційних туристів. Відгуки про туристичні продукти в Інтернеті також відіграють важливу роль у формуванні позитивного іміджу компанії. Ми вважаємо, що для ефективного просування туристичних продуктів Гуцульщини необхідно використовувати комплексний підхід до маркетингових комунікацій. Наприклад, організація блог-турів для популярних блогерів, які будуть писати про свої враження від відвідування місцевих заходів, таких як свято "День

Гуцульської культури" в Косові або екскурсія до музею Гуцульщини в Яремче, дозволить створити автентичний контент, який привабить нових туристів. [6]

Висновки до розділу III

Аналізуючи сучасний стан та перспективи розвитку туристичної сфери Гуцульщини, можна зробити кілька важливих висновків. По-перше, туристична сфера Гуцульщини зазнала значних змін під впливом трансформаційних процесів та війни. Епідемія COVID-19 спричинила значний спад туристичної активності, однак після поступового відновлення галузі нові виклики виникли у зв'язку з російським вторгненням в Україну. Проте навіть у таких умовах туристична галузь намагається адаптуватися до нових реалій, використовуючи наявний потенціал регіону для відновлення та розвитку. Одним із основних аспектів є збереження та використання багатой культурної спадщини Гуцульщини. Автентичні традиції, фольклор, ремесла та народні звичаї, що притаманні цьому регіону, є важливим чинником для залучення туристів.

Для подолання цих викликів необхідно застосовувати комплексний підхід, що включає збереження природних ландшафтів, покращення інфраструктури та активне використання культурної спадщини для створення унікальних туристичних продуктів. Важливим є також співпраця між місцевими громадами, бізнесом та державними інституціями для забезпечення сталого розвитку туризму. Застосування сучасних PR технологій у туристичній сфері, таких як аналітика великих даних, дозволяє краще розуміти потреби туристів та створювати персоналізовані пропозиції. Це сприяє підвищенню ефективності туристичного маркетингу та приваблюванню більшої кількості відвідувачів. В умовах війни особливого розвитку набули екологічний туризм, оздоровчий туризм та етнографічні тури, які пропонують відвідувачам занурення в автентичну культуру регіону. На основі аналізу джерел можна зробити висновок, що туристична сфера Гуцульщини має значний потенціал для розвитку. При правильному підході цей регіон може стати одним із провідних туристичних центрів України, сприяючи соціально-економічному

зростанню та збагаченню культурного ландшафту країни. Незважаючи на виклики, сучасний стан туристичної сфери вказує на можливості для розвитку, зокрема через впровадження інноваційних підходів до збереження довкілля та сталого життя, активізацію міжнародних партнерств та розвиток туристичної інфраструктури.

ВИСНОВКИ

Проведений аналіз фахової літератури, практики організації соціокультурної діяльності в регіоні засвідчив, що:

- Дослідження народної регіональної культурної практики Гуцульщини в парадигмах сьогодення дозволило досягти поставленої мети та вирішити визначені завдання, що забезпечило глибоке розуміння сучасного стану та значення гуцульської культури в контексті національної ідентичності України.

- Теоретико-методологічний аналіз понять «регіональна культурна практика» та «народна культура» показав, що ці поняття є ключовими для розуміння культурної ідентичності та соціального розвитку регіону. Регіональна культурна практика охоплює унікальні форми культурного самовираження, що розвинулися в певних географічних регіонах під впливом історичних традицій і місцевих умов. Народна культура, в свою чергу, включає культурні практики, створені народними масами і передані з покоління в покоління, зберігаючи етнічні характеристики і забезпечуючи колективну самоідентифікацію.

- Аналіз історіографії народних регіональних практик Гуцульщини продемонстрував, що багато дослідників, як українських, так і зарубіжних, приділяють значну увагу вивченню культурних проявів цього регіону. Зокрема, праці таких науковців, як В. Шухевич, М. Домашевський, М. Лаврук, К. Ткачик-Попенюк, Виткалов С. та інші, сприяють глибокому розумінню розвитку гуцульської культури, її трансформацій та впливу на сучасне суспільство. Ці дослідження підкреслюють значення збереження культурної спадщини та її інтеграції в сучасне життя. Сучасні форми презентації гуцульської спадщини виявили значний потенціал для розвитку культурного туризму. Художні колективи, традиційні звичаї та обряди, а також сучасні музейні експозиції відіграють важливу роль у популяризації гуцульської культури. Впровадження сучасних PR технологій сприяє залученню туристів та

підвищенню економічної привабливості регіону. Дослідження також показало, що традиційні ремесла, такі як ткацтво, вишивка, різьблення по дереву та каменярство, є важливими елементами культурної ідентичності Гуцульщини, які потребують збереження та розвитку.

- Вивчення впливу сучасних трансформаційних змін та війни на туристичну сферу Гуцульщини підтвердило, що ці фактори значно впливають на розвиток регіону. Незважаючи на виклики, пов'язані з економічними труднощами та безпековими ризиками, гуцульська культура демонструє стійкість і здатність адаптуватися до нових умов.

- Використання сучасних технологій та інноваційних підходів у туристичній сфері сприяє відновленню та розвитку регіону. Таким чином, дослідження народної регіональної культурної практики Гуцульщини дозволило систематизувати та поглибити знання про культурну спадщину цього унікального етнографічного регіону. Результати дослідження мають важливе теоретичне та практичне значення. Вони можуть бути використані для розробки та реалізації програм збереження культурної спадщини, розвитку культурного туризму та підвищення обізнаності населення про народну культуру. Дослідження сприяє формуванню національної свідомості, зміцненню соціальної згуртованості та підтримці розвитку регіону, що є надзвичайно важливим у сучасних умовах.

- У першому розділі дослідження проведено теоретико-методологічний аналіз понять «регіональна культурна практика» та «народна культура». Визначено, що ці поняття є ключовими для розуміння культурної ідентичності та соціального розвитку регіону. Регіональна культурна практика охоплює унікальні форми культурного самовираження, сформовані під впливом історичних традицій та місцевих умов. Народна культура включає в себе культурні практики, створені народними масами і передані з покоління в покоління, забезпечуючи колективну самоідентифікацію. Аналіз історіографії народних регіональних практик Гуцульщини показав, що багато дослідників

приділяють значну увагу вивченню культурних проявів цього регіону. Дослідження таких авторів, як В. Шухевич, М. Домашевський, М. Лаврук, К. Ткачик-Попенюк та інших, створюють основу для подальших наукових розвідок і сприяють збереженню культурної спадщини.

- Другий розділ присвячений вивченню потенціалу Гуцульщини та форм його презентації в сучасних умовах. Виявлено, що сучасні форми презентації гуцульської спадщини, такі як фестивалі, музейні експозиції, майстер-класи та інтерактивні проекти, мають значний потенціал для розвитку культурного туризму. Використання сучасних технологій та інноваційних підходів у популяризації традиційних культурних практик сприяє підвищенню зацікавленості серед туристів та зміцненню економіки регіону. Дослідження також виявило, що традиційні ремесла, такі як ткацтво, вишивка, різьблення по дереву та каменярство, є важливими елементами культурної ідентичності Гуцульщини, які потребують збереження та розвитку.

- Третій розділ досліджує вплив сучасних трансформаційних змін та війни на розвиток туристичної сфери Гуцульщини. Незважаючи на виклики, пов'язані з економічними труднощами та безпековими ризиками, гуцульська культура демонструє стійкість та здатність адаптуватися до нових умов. Використання сучасних PR технологій та цифрових платформ сприяє відновленню та розвитку туристичної інфраструктури, що є важливим для економічного відродження регіону.

- Дослідження народної регіональної культурної практики Гуцульщини дозволило досягти поставленої мети та вирішити визначені завдання. Результати дослідження підтвердили важливість гуцульської культури для національної ідентичності України. Теоретичний аналіз і історіографічний огляд показали, що гуцульська культура є об'єктом інтенсивного наукового дослідження і має велике значення для культурної спадщини країни. Сучасні форми презентації гуцульської культури, використання інноваційних

технологій та розвиток туристичної сфери сприяють збереженню і популяризації культурної спадщини.

- Результати дослідження підкреслюють необхідність подальших наукових досліджень і підтримки культурних ініціатив, спрямованих на збереження та розвиток гуцульської культурної спадщини. Це сприяє не лише науковому осмисленню унікальних культурних явищ, але й забезпечує практичні інструменти для їх збереження, популяризації в сучасному соціокультурному житті України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Бикова Т. Особливості літературної рецепції гуцульської народної міфології в українському письменстві першої половини ХХ століття. *Сучасні літературознавчі студії. Поетикальні виміри топосу тварини*. 2011. № 8. С. 351–360. URL: https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/28592/Bykova_351-360.pdf?sequence=1 (дата звернення: 30.03.2024).
2. В Україні запрацювала онлайн-галерея про митців Гуцульщини. ШоТам. URL: <https://shotam.info/v-ukraini-zapratsiuvala-onlayn-halereia-pro-myttstv-hutsulshchynu/> (дата звернення: 01.04.2024).
3. В Яремчі пройшов барвистий І Гуцульський карнавал (фото, відео). 0342.ua - Сайт міста Івано-Франківська. URL: <https://www.0342.ua/news/2465934/v-aremci-projsov-barvistij-i-guculskij-karnaval-foto-video> (дата звернення: 01.04.2024).
4. Виткалов С. В. Сучасна регіональна культурна практика крізь призму художньої фотографії. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*: наук. зб. Рівне: РДГУ, 2012. № 18. С. 134–137. URL: [http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=Uk_msshr_2012_18\(2\)__31](http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=Uk_msshr_2012_18(2)__31) (дата звернення: 28.03.2024).
5. Гавадзин В. Етнорегіональні особливості гуцульської ранньовесняної календарної обрядовості. *Етнос. Культура*. 2010. № 3. С. 97–101. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/37922/09-Navadzyn.pdf?sequence=1> (дата звернення: 30.03.2024).
6. Грабевник С.М. Особливості реклами та PR у туризмі. *Проблеми та перспективи розвитку сучасної науки: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Рівне, 10 трав. 2019 р.). Рівне. НУВГП, 2019. С. 132-134. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/grabevnyk.htm (дата звернення: 29.05.2024).

7. Гринюк В. І., Іваницька Ю, І. Реклама та PR-технології як інструмент просування туристичного продукту турфірмою. *Наук. вісник ІФНТУНГ. Серія: Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості.* № 2 (24). 2021. С. 111–123. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/grynjuk4.htm (дата звернення: 29.05.2024).

8. Гуцульські звичаї, вірування та забобони, пов'язані з будівництвом житлових та господарських споруд (на прикладі гражди із смт. Верховина Івано-Франківської області) | *Музей просто неба у Пирогові.* | Офіційний сайт. URL: <https://www.pyrohiv.com/activities/gutsulski-zvichai-viruvannya-ta-zaboboni-pov-yazani-z-budivnitstvom-zhitlovikh-ta-gospodarskikh-spor.html> (дата звернення: 29.05.2024).

9. Гуцульщина – XXI сторіччя: проблеми та перспективи збереження гірської природи та етнічної культури в Гуцульському регіоні українських Карпат в умовах глобалізації. *Матеріали наук.-практ. конф., що відбулася у рамках XXV Міжнародного гуцульського фестивалю (27 липня 2018 р. Яремче.* 2018. 236 с.

10. Гуцульщина. Енциклопедія Сучасної України ЕСУ. URL: <https://esu.com.ua/article-25040> (дата звернення: 31.03.2024).

11. Домашевський М. Історія Гуцульщини. 2-ге вид. Чикаго : Гуцул. дослід. ін-т, 1995. Т. 1. 485 с. URL: <https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/17349/file.pdf> (дата звернення: 30.03.2024).

12. Дядух-Богатько Н. Типологія зброї на Гуцульщині (художні особливості). *Народознавчі зошити.* 2013. № 2. С. 306–312. URL: <https://nz.lviv.ua/archiv/2013-2/14.pdf> (дата звернення: 31.03.2024).

13. Жити з мистецтвом. URL: <https://livingbyart.online/uk/> (дата звернення: 01.04.2024).

14. Зарубіна А., Сіра Е., Демчук Л. Особливості туризму в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство.* 2022. № 41. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-14> (дата звернення: 29.05.2024).

15. Збірка творів художньої кераміки в керамологічній колекції Національного музею народного мистецтва Гуцульщини та Покуття ім. Й. Кобринського. *Кафедра Дизайну*. URL: <https://artkipdm.kosiv.org.ua/2015/02/23/1041/> (дата звернення: 29.05.2024).
16. Історія - ГУЦУЛІЯ. *ГУЦУЛІЯ*. URL: <https://hutsulia.com/about/history/> (дата звернення: 29.05.2024).
17. Кібич А., Кібич І. Збереження етнокультурних традицій Гуцульщини як запорука сталого розвитку краю. *Наук. зап.* 2010. № 1. С. 430–436. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/21544/1/Kibych.pdf> (дата звернення: 01.04.2024).
18. Клапцуняк Т. Особливості етнічно- фольклорних традицій Гуцульщини в дитячій хореографії. 2023. С. 1–4. URL: <http://surl.li/sigld> (дата звернення: 30.03.2024).
19. Козек М. Регіональні особливості поховальної обрядовості на Буковинській Гуцульщині. *Collection of scientific works “Notes on Art Criticism”*. 2019. Т. 35. С. 107–112. URL: <https://doi.org/10.32461/181569> (дата звернення: 31.03.2024).
20. Копніцький М. Словацький фольклор і народна культура в умовах навчання учнів із соціально незахищених верств населення у словацьких школах. *Гуманітарні студії: історія та педагогіка*. 2022. № 4. С. 152–159. URL: <http://gsip.wunu.edu.ua/index.php/gsipua/article/view/128/94> (дата звернення: 29.03.2024).
21. Кордон М. В. Ядро духовності. *Вісник ЖІТІ*. 2000. С. 52–57. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/6799/1/ядро%20духовності.pdf> (дата звернення: 29.03.2024).
22. Коцюрuba М. К., Пятницькова І. В. Збереження традиційної культури гуцулів в сучасності. *Вісник студентського наук. т-ва ДонНУ ім. В. Стуса*. 2021. Т. 2, № 13. С. 40–43. URL: <https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/view/11198/11091> (дата звернення: 30.03.2024).

23. Культура народна. ВУЕ. URL: https://vue.gov.ua/Культура_народна (дата звернення: 29.03.2024).
24. Лаврук М. М. Гуцули Українських Карпат (етногеографічне дослідження) : монографія. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2005. 288 с. URL: <https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/06/гуцули-України.pdf> (дата звернення: 30.03.2024).
25. Лисюк Т., Терещук О., Демчук О. Роль рг та реклами в організації туристичних подорожей в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2022. № 42. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-28> (дата звернення: 29.05.2024).
26. Мартищук М. В. Художні майстерні ткацтва на Гуцульщині кінця XIX – початку XX століття. URL: <https://int-konf.org/ru/2013/nauka-i-zhittya-suchasni-tendantsiji-integratsiya-u-svitovu-naukovu-dumku-23-25-05-2013/310-martishchuk-m-v-khudozhni-majstereni-tkatstva-na-gutsulshchini-kintsya-xix-rochatku-xx-stolittya> (дата звернення: 30.03.2024).
27. Міжнародна Карпатська Школа етнодизайну: Косів-Яремче 2018 / Є. Антонович та ін. Гуцульщина – XXI сторіччя: проблеми та перспективи збереження гірської природи та етнічної культури в гуцульському регіоні українських Карпат в умовах глобалізації. : *Матеріали науково-практ. конф.*, що відбулася у рамках XXV Міжнар. гуцул. фестивалю, м. Яремче, 27 лип. 2018 р. Яремче, 2018. С. 9–12. URL: <https://er.chdtu.edu.ua/bitstream/ChSTU/1151/2/Збірник%20тез%20-%20Гуцульщина.pdf> (дата звернення: 01.04.2024).
28. На Косівщині відкрили інтерактивний музей косівської кераміки. *Суспільне | Новини*. URL: <https://suspilne.media/102998-na-kosivsini-vidkrili-interaktivnij-muzej-kosivskoi-keramiki/> (дата звернення: 01.04.2024).
29. Національний академічний гуцульський ансамбль пісні і танцю «Гуцулія» на 0342.ua. 0342.ua - *Сайт міста Івано-Франківська*. URL: <https://www.0342.ua/catalog/index/371047/page/pro-nas> (дата звернення: 29.05.2024).

30. Одрехівський Р. В. Художнє каменярство Гуцульщини – феномен сакральної культури України. *Вісник КНУКіМ. Серія «Мистецтвознавство»*. 2020. № 43. С. 39–44. URL: <https://doi.org/10.31866/2410-1176.43.2020.220063> (дата звернення: 30.03.2024).

31. Паска Т. Етнопедагогічний потенціал музеїв Гуцульщини. *Зб. наук. пр. ЛОГОΣ*. 2021. № 2. С. 96–99. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/logos/article/view/16182/14435> (дата звернення: 01.04.2024).

32. Перцева В. А., Остапенко О. С. Соціально-культурний простір народної культури. Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави : *тези доп. X Міжнар. наук.-практ. конф.*, присвяч. 27-й річниці створення Харків. нац. ун-ту внутр. справ, м. Харків, 19 листоп. 2021 р. Харків, 2021. С. 296–297. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/a1c3a3f2-9097-47b2-901a-06f8bcb2a967/content> (дата звернення: 29.03.2024).

33. Репета І. В. Збереження та популяризація нематеріальної культурної спадщини Івано-Франківської області. *Міжнар. наук. журн. «Інтернаука»*. 2020. № 20. С. 31–34. URL: <https://r.donnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/1575/16113217076274.pdf?sequence=1&isAllowed=y#page=32> (дата звернення: 01.04.2024).

34. Степовий О. Гуцульські народні танці. Українські народні танці : *етногр. нарис*. Авґсбург, 1946. С. 21–24. URL: <https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/21216/file.pdf> (дата звернення: 31.03.2024).

35. Стеф'юк Р., Вах І., Бзунько С. Історія розвитку та сучасний стан гуцульського сакрального дереворізьблення. *Грааль науки*. 2021. С. 459–463. URL: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.22.10.2021.83> (дата звернення: 30.03.2024).

36. Стефлюк Д. П. Роль ГО Всеукраїнське товариство «Гуцульщина» в збереженні етнокультурних цінностей в умовах глобалізації. *Гуцульщина – XXI*

сторіччя: проблеми та перспективи збереження гірської природи та етнічної культури в гуцульському регіоні українських Карпат в умовах глобалізації. : *Матеріали науково-практ. конф.*, що відбулася у рамках XXV Міжнар. гуцул. фестивалю, м. Яремче, 27 лип. 2018 р. Яремче, 2018. С. 116–119. URL: <https://er.chdtu.edu.ua/bitstream/ChSTU/1151/2/Збірник%20тез%20-%20Гуцульщина.pdf> (дата звернення: 01.04.2024).

37. Сушко В. Уявлення про смерть і поховальні звичаї гуцулів. *Народна творчість та етнологія*. № 1.2014. С. 91-97. URL: <https://nte.etnolog.org.ua/uploads/2014/1/publications/91.pdf> (дата звернення: 29.05.2024)

38. Ткачук Я. Гуцульська та покутська вишивка. Локальні художні особливості, функціональне призначення, матеріал та техніка виконання. *Національний музей народного мистецтва Гуцульщини та Покуття імені Йосафата Кобринського*. URL: <https://hutsul.museum/museum/articles/hutsul-and-pokuttya-embroidery/> (дата звернення: 30.03.2024).

39. Ткачук Я. Гуцульський килим та карпатський ліжник. *Національний музей народного мистецтва Гуцульщини та Покуття імені Йосафата Кобринського*. URL: <https://hutsul.museum/museum/articles/hutsuls-carpet/c> (дата звернення: 30.03.2024).

40. Ткачук-Попенюк К. Художні особливості народного текстилю Гуцульщини кінця XIX – початку XXI століття. *Вісник Львів. нац. акад. мистецтв*. № 21. С. 198–204. URL: https://lnam.edu.ua/files/Academy/nauka/visnyk/pdf_visnyk/21/21.pdf (дата звернення: 30.03.2024).

41. Традиції. Яремчанська міська рада. URL: <https://yaremchamiskrada.gov.ua/tradyciyi-19-57-06-03-08-2019/> (дата звернення: 29.05.2024).

42. Туризм під час війни – як галузь виживає та готується до відновлення | Kyivstar Business Hub. Kyivstar Business Hub – корпоративний блог для бізнесу. URL: <https://hub.kyivstar.ua/articles/turyzm-pid-chas-vijny-yak-galuz-vyzhyvaye-ta-gotuyetsya-do-vidnovlennya> (дата звернення: 29.05.2024).

43. У що вірили гуцули: звичаї, традиції та вірування. *Дзеркало Коломиї* | *Новини Коломиї* | Новини Коломиї. URL: <https://dzerkalo.media/news/u-scho-virili-gutsuli-zvichai-traditsii-ta-viruvannya> (дата звернення: 29.05.2024).
44. Унікальні традиції українських гуцулів. International Media of Ukrainian community in Switzerland - Destinations.ua. URL: <https://destinations.ua/uk/archive-18-21/authentic-ukraine/510-unique-traditions-of-hutsuls-in-ukraine> (дата звернення: 29.05.2024).
45. Фольклор і традиції Карпат: фестивалі та народні свята. Всі новини Кременчука на сайті *Кременчуцький ТелеграфЪ*. URL: <https://www.telegraf.in.ua/advertisement/10126496-folklor-i-tradiciji-karpat-festivali-ta-narodni-svjata.html> (дата звернення: 29.05.2024).
46. Шухевич В. Гуцульщина : Енциклопедія. Львів : Наук. т-во ім. Шевченка, 1899. Т. 1. 164 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Shukhevych_Volodymyr/Hutsulschyna_tom_1.pdf (дата звернення: 30.03.2024).
47. Dorrell D., Henderson J. P. Introduction to human geography. Athens : University System of Georgia, 2018. 284 с. URL: <https://web.ung.edu/media/university-press/human-geography.pdf> (дата звернення: 29.03.2024).
48. Huang J. The Classification of Folk Culture Based on Multicharacteristics. *Mobile Information Systems*. 2022. Т. 2022. С. 1–8. URL: <https://doi.org/10.1155/2022/7949267> (дата звернення: 29.03.2024).
49. Karkhut Y., Kuzyk O. The role of dance in hutsul rituals and customs. *Young Scientist*. 2020. Т. 11, № 87. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-11-87-75> (дата звернення: 31.03.2024).
50. Kozek M. Regional peculiarities of the Cult of Fire in traditions and rituals in Bukovyna Hutsulshchina. *Алманах «Culture and Contemporaneity»*. 2019.

№ 1. С. 272–276. URL: <https://doi.org/10.32461/2226-0285.1.2019.180959> (дата звернення: 30.03.2024).

51. Lei Y., Li X., Tsai S.-B. Processing and Optimizing Industrial Structure Adjustment of Intangible Cultural Heritage by Big Data Technology in the Internet Era. *Scientific Programming*. 2022. № 2. С. 1–11. URL: https://www.researchgate.net/publication/360119064_Processing_and_Optimizing_Industrial_Structure_Adjustment_of_Intangible_Cultural_Heritage_by_Big_Data_Technology_in_the_Internet_Era (дата звернення: 29.03.2024).

52. Li Y., Sahari F. The application of regional culture in urban public space design. *Cogent Arts & Humanities*. 2022. Т. 9, № 1. URL: <https://doi.org/10.1080/23311983.2022.2116773> (дата звернення: 28.03.2024).

53. Strelnikov V., Vytkaľov V. ETHNO-CULTURAL COMPONENT DEVELOPMENT OF THE ACTIVITIES OF SPECIALISTS IN HUMANITARIAN SPECIALTIES IN THE PROCESS OF EDUCATIONAL PRACTICES. *Ukrainian professional education*. 2023. № 13. С. 105–113. URL: <https://doi.org/10.33989/2519-8254.2023.13.289945> (дата звернення: 28.03.2024).

54. The OECD. Culture and local development : Background document. The OECD, 2018. 58 с. URL: <https://www.oecd.org/cfe/leed/venice-2018-conference-culture/documents/Culture-and-Local-Development-Venice.pdf> (дата звернення: 28.03.2024).

55. Ukrinform. Пограти й пройти квест: на Прикарпатті з'явився інтерактивний музей косівської кераміки. *Укрінформ - актуальні новини України та світу*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-tourism/3186429-pograti-v-igri-j-projti-kvest-na-prikarpatti-zavivsa-interaktivnij-muzej-kosivskoi-keramiki.html> (дата звернення: 01.04.2024).